

VIA RUK

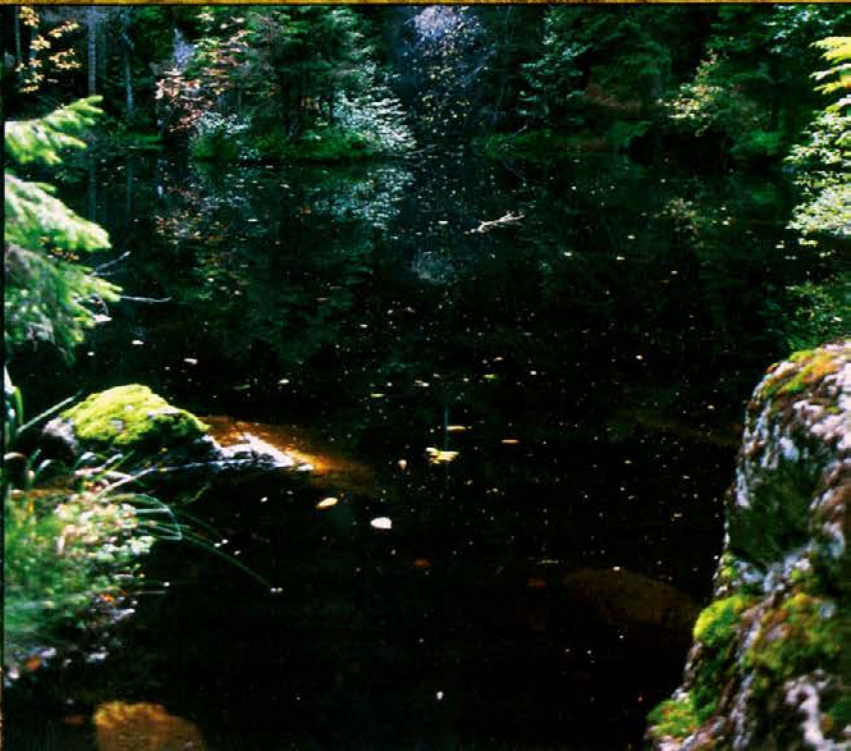
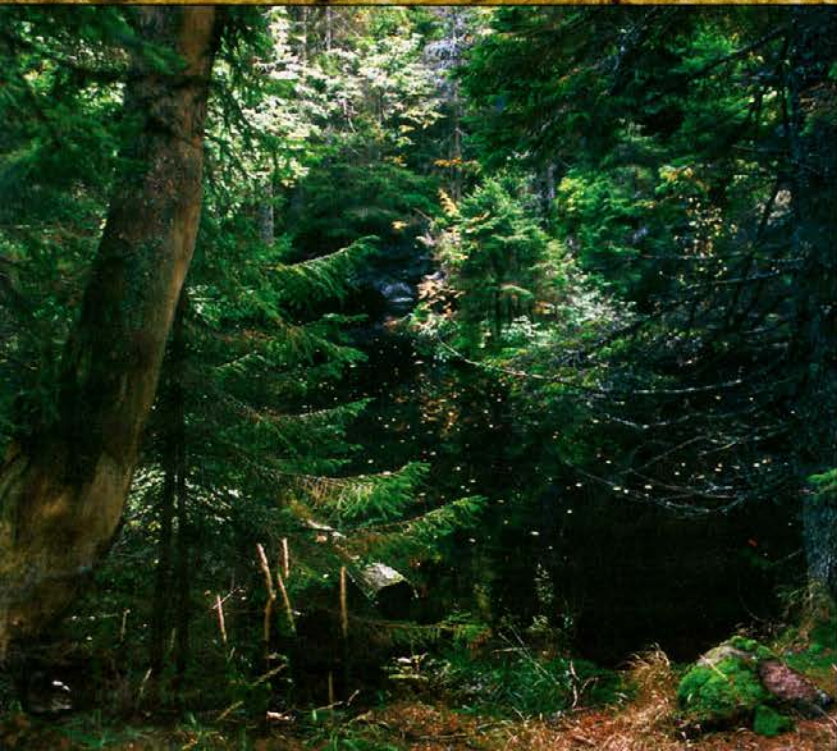
LETO: XXXIII / ŠTEVILKA: 10, OKTOBER 2001 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 330 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

SMREKOVEC IN KOROSKA STA NAS OČARALA

U V O D N I K

JESEN, GOBE IN ŠE MARSIKAJ

SREČEN KONEC IN LEP SPOMIN

Med košnjo so pri Moriju
našli nebogljeno srnico.
Ker njene matere
ni bilo na spregled,
so srnico negovali in hranili.
Med odrasčanjem
je bila v veliko veselje Roku,
ki jo je večkrat popestoval.
Sedaj je srnica že odrasla srna
in živi na svobodi,
nekje v gozdu,
Roku pa je ostala za spomin
tale fotografija.

Tekst in foto
LUDVIK MORI

NISO VSEBINE UVODNIKOV
SAMO VELIKI DOGODKI
IN POMEMBNE ZGODBE.
TKANINA
IZ KATERE JE ŽIVLJENJE,
TKEJO TUDI DROBNE NITKE
VSAKDANJKA.

Tekst
MARLENA HUMEK

GOBE

"Ni kaj,
gob je letos kot smetja.
Kamor stopiš,
povsod srečaš jurčkal!"
Gobarska rekreacija
je kljub omejenim
dvem kilogramom
z nožem v pleteno košaro
nabranih gob na višku.
Naši gozdovi so zaživel.
To vam bi lahko potrdile
tudi gozdne živali,
če bi znale govoriti.
Nabirajmo gobe osveščeni,
ne zaradi pogoltnosti,
ampak zaradi veselja.
Zavedajmo se, da so vse
gobe koristne za gozd.

Mikorizne glive žive v sožitju
(mikoriza) z posameznimi
grmovnimi, drevesnimi in
drugimi rastlinskimi vrstami.
Glive in našete rastline
se dopolnjujejo pri
prehranjevanju. Če kakšna
gobja vrsta izgine, je motena
rast drevesne ali druge
rastlinske vrste, lahko pa ta
vrsta tudi izgine. Zato
nabirajmo gobe po pameti -
zelo zanimivo je tudi nabiranje
gob s fotoaparatom. Tako
nabrana goba se ti nikoli ne
pokvari. Ob pogledu nanjo se
ti lahko cedijo sline še vrsto let!

Tekst in foto
GORAZD MLINŠEK

LETINA

Kljub suši
je bila ponekod
sadna letina dobra.
Škoda je le,
da gre sadje
za predelavo
slabo v promet.

Tekst in foto
FRANC JURAC

SMREKOVEC IN KOROŠKA STA NAS OČARALA

mag. TEJA KOLER-POVH

Nadaljevanje iz naslovnice

Na Smrekovcu že nekaj let potekajo biološke raziskave o ohranjenosti rastišč divjega petelina (Tetrao urogallus), ki nakazujejo neokrnjenost narave v tem delu Koroške. Mag. Miran Čas, strokovnjak za ekologijo gozdne favne pri Gozdarskem inštitutu Slovenije, se je prijazno odzval na pobudo kolegice mag. Teje Koler-Povh in skupaj sva organizirala in izpeljala strokovno ekskurzijo za manjšo skupino študentov gozdarstva v ta, njim nepoznan svet.

Odpravili smo se 20. septembra 2000 zjutraj. Posadko smo izpopolnili v Kamniku, premleli vremensko napoved, ki ni bila preveč obetavna, in se zapeljali na Črničev. Na postanku na Črničevu smo zaskrbljeni opazovali vremensko fronto nad Menino planino in ugotovili, da se vremenoslovci tokrat verjetno niso zmotili. Urno smo nadaljevali pot na Koroško. Ustavili smo se lučaj pred Ljubnim in se razgledali po Kamniško-Savinjskih Alpah. Skrit za njimi nas je rahlo razkrivajoč se v svoja nedrja vabil Smrekovec.

Koroška nas je pričakala v soncu. Siti vožnje smo si z veseljem oprtali nahrbtnike in se od koč na Smrekovcu podali na pohod. Vulkanske bombe, (prodnikom večjih dimezij podobna strnjena lava), ležeče ob poti, so nas spominjale na burno preteklost spečega (ali ugaslega?) ognjenika.

Na skrajnem vzhodnem delu temena Smrekovškega pogorja, imenovanem Roma, smo prisluhnili bogati razlagi mag. Časa o zgodovini nastanka današnje koroške krajine, o gospodarjenju z njo v preteklosti in o ostankih naravne dediščine, ki bi jih bilo vredno zavarovati. Ponujal se nam je čudovit razgled na temne smrekove gozdove Pohorja in svetle pašniške zaplate - pohorske planje daleč na vzhodu.

Proti severu se nam je razkril pogled na priljubljeno gorsko izletniško točko Korošcev, goro z dvema imenoma. Uršlja gora

Kandidati ekskurzije smo zavzeto prisluhnili temeljiti razlagi mag. Mirana Časa na Romi
Foto Teja Koler-Povh

je poimenovana po cerkvi sv. Uršule, zgrajeni 1602. leta, Plešivec pa je ime, veljavno za televizijski oddajnik, ki dela družbo Sv. Uršuli.

Dejansko je teme 1699 m visoke Uršlje gore zaradi pašnikov nad zgornjo gozdno mejo podobno pleši na glavi. Proti severu-zahodu se je bohotila Peca s svojimi kopastimi vrhovi in nas vabila v deželo kralja Matjaža.

Drugič, smo rekli, drugič, ampak zagotovo. Očarani smo bili od lepote Koroške, vidnih z vrha Smrekovca. Proti zahodu je pogled sledil podkvi neokrnjenih gozdnatih planin vse do gozdne meje in čez, ki jo tvorijo Smrekovec (1577 m) in Kamen (1684 m) skupaj z Raduho (2062 m), Olševo (1929 m) in Peco (2126 m). Proti jugu-zahodu smo opazovali Veliki Rogatec (1557 m) in Menino planino (1508), na jugu-vzhodu so našo pozornost vzbudile goljave smučišča Golte na pobočju Boskovca (1587 m).

Iz bogate razlage mag. Časa smo zvedeli, da so prvotne bukov-jelove pragozdove Smrekovca začeli izsekovati v obdobju od 11.-13. st. na legah, primernih za kmetijsko rabo. Razvili so se znameniti koroški celki. Kasnejši razvoj oglašstva in fužinarstva v 16. in 17. st. je povzročil izsek bukve in pospeševanje gospodarsko donosnejše smreke s fratarjenjem in zasajanjem pašnikov. Iz raziskav

zgodovine gozdov na Smrekovcu je ugotovljeno, da predstavlja strmo in za naselitev manj primerno severno pobočje Smrekovca največji ohranjen gozdni kompleks v vzhodnih Alpah v Sloveniji.

Med smrekovimi gozdovi so mestoma še ohranjeni avtohtoni gozdovi bukve z gozdno bekico ali z rebrenjačo na kislji geološki podlagi. Stoteri študenti pošiljajo bistro vodo v dolge strme jarke, ki se zbirajo v čudoviti alpski dolini Bistri. V teh gozdovih prebivajo gamsi, gorski srnjad in jelenjad, ruševci in divji petelin, beli zajec in belka, gozdni jereb, kuna, vrhove dreves pa še preletavajo planinski orli, planinske kavke in krokarji. Še je slišati redke, ogrožene vrste sov in žoln.

Pestrost avtohtone vegetacije (bukve, jelka, siva jelša, na Koroškem imenovana olša) in živalstva nakazuje ohranjenost naravnih gozdov. V dokaz navedenemu velja tudi pero planinskega orla, ki smo ga našli na poti in ga z veseljem in lepimi spomini na ekskurzijo hrani avtorica tega zapisa.

Pot smo nadaljevali med pašniki gorskega slemenca in uživali pogled na v rahlem vetru valujoče dolge trave.

Sklanjajoč se nad neredke šope borovničevja, na Koroškem imenovanega črničevje, in brusničevja smo prestregli nekaj od predhodnih obiralcev pozabljenih jagod in si z njimi vese-

lo razdražili želodce. Ustavili smo se nad Podrto bajto, ledinsko poimenovanem pobočju v sedlu med Smrekovcem in Kamnom, kjer je bilo izhodišče za naš spust v rastišča divjega petelina.

Z raziskavami je ugotovljeno, da so ohranjene populacije divjega petelina v starih iglastih gozdovih alpskega sveta tukaj na Koroškem številčno najmočnejše, veliko bolj kot v dinarskem svetu na Kočevskem in v Postojni in drugod v Sloveniji, ali kot na avstrijskem Koroškem. Zato smo z velikim upanjem, da ga bomo videli, prečesali severno pobočje Smrekovca nad Podrto bajto v širini 100 metrov. Splašili smo zeleno žolno, divjega petelina pa nobenega. Svoje je nedvomno opravila gozdarska mehanizacija, ki je na bližnji vlaki z ropotom kalila planinski mir.

Zadovoljiti smo se morali z Miranovim oponašanjem petja divjega petelina, ki pa ga je eden od udeležencev ekskurzije, očitni poznavalec, potrdil kot zelo verodostojnega. Iz razlage o ekologiji divjega petelina smo izvedeli, kaj so cigare, in jih kasneje v dokaz bivanju petelina na tem mestu tudi našli, ter razvzvali terminološko uganko, da petelin vozi kočijo.

Pohajajoč med smrekami strmega severnega pobočja smo se razgledovali proti s soncem obsijanemu južnemu pobočju Pece. Čudovite alpske doline Bistra, Koprivna in Topla, položene ob vznožje Smrekovca in močnejše Pece, so vabile v svoj spokojni svet.

Kot da se je čas ustavil! Bile so nam na doseg roke, do najdebelejšega cemprina v Sloveniji in do Najevske lipe mehko speljana siva cesta je razbila enovitost zelenega sveta, ki nas je tako zelo očaral, in vabila, da smo si res želeli samo še tja. Toda Miranov program nam je te pobleže doživeti namenil kasneje. Naša pot se je nadaljevala proti Končnikovim lužam. Dolgo smo hodili in daleč pod Kamnom smo odkrili biser Smrekovca. Med ogromnimi bal-

1. Miran je v past za ugotavljanje biotske pestrosti na Smrekovcu ujel miško.
2. Družina, zbrana na balvanu ugaslega vulkana Smrekovca

Foto Teja Koler-Povh

dne tudi takšnega povratka. Na koči na Smrekovcu smo si privoščili počitek. Fika je tokrat bil doma, lepo je bilo prisluhniti mu. Topel, pristrčen, dobrovoljen, koroški človek.

Po lepi ustaljeni navadi smo se vnaprej najavili koroškemu gozdarjem, ki so nas pričakovali na Pudgarskem, vendar smo zaradi časovne zamaknjenosti programa morali srečanje z njimi odpovedati, in v poznih popoldanskih urah smo sami obiskali najdebelejši cemprin v Sloveniji. Raste na pašni planoti na Pudgarskem (1030 m) in ima premer 53 cm. Nabrali smo nekaj storžev in prikrajšali ptice za nekaj hrane, saj smo vsi po vrsti želeli doma vzgojiti svoj cemprin iz našega velikana. Potomcev domnevno samoniklih cemprinov, ki rastejo na Smrekovcu, zaradi pomanjkanja časa in nedostopnosti terena nismo poiskali.

Obiskali smo tudi Najevsko lipo na Ludranskem vrhu, lipo vseh lip, ki naš je pričakala v rahlen polmraku. Legenda pravi, da skriva pod svojimi koreninami zaklad turških ropov. Zrasla je iz sedmih debel, mnoga so že votla.

V svojih najboljših letih je

imela kar 13,5 m obsega v prsni višini. Veličastna gospa zavidljive starosti (po pričevanju domačinov 780 let) kljubuje času in vztraja, sploh se ne zmeni za polemiko o svojem imenu, lipo ali lipovec, njej je vseeno. Že stoletja kljubuje raznim preizkušnjam, tudi človeški nevednosti...

Prevzel nas je tudi lep, znamenit koroški špeutnat plot, ki naj bi zadržal obiskovalce v primerni razdalji od lipe in ji prizanesel teptanje po prstih. Kot spomenik arheološke dediščine na Koroškem se lepo ujema z Najevsko lipo.

Dan se je nagibal v večer, ko smo se končno ustavili na kmečkem turizmu Adamič, p.d. pri Plazniku v Bistri. Prava domača koroška kmečka pojedina nam je dala novih moči in kljub trdni noči smo bili pripravljeni nadaljevati s programom. Najprej smo kar s ceste pozdravili znamenite smreke v Ježevih repih in prisluhnili Miranovi zanimivi razlagi o njihovem izgledu. Spet smo ugotovili, da se bomo na ta konec morali še kdaj vrniti.

Med potjo v Črno na Koroškem smo se ustavili v Podpeci pri Sv. Heleni, v dolini Mitnek, kjer vsako leto v februarju zraste čarobni svet snežnih gradov kralja Matjaža. Kulturni dogodek, ki jih na tem koncu Koroške ni malo.

Med pobočja vzhodnih Karavank stisnjeni kraji Črne na Koroškem ne živijo odmaknjeni od ostalega sveta. Težko življenje hribovskega kmeta na celkih in dolinarjev, v preteklosti pretežno zaposlenih v mežiškem rudniku, si znajo polepšati z raznimi kulturnimi in turističnimi prireditvami.

Poleti organizirajo koroški turistični teden in na njem predstavijo življenje kraja mnogim obiskovalcem, predani rekreaciji vsako leto organizirajo maraton kralja Matjaža. Topli in prijazni Korošči gostoljubno sprejmejo vsakega obiskovalca, to smo kljub natrpanemu programu doživeli tudi mi.

Polni prijetnih vtisov smo se prek Šoštanja in Trojan vrnili v Ljubljano. Miranu je uspelo nam domač koroški svet živo približati vsem udeležencem ekskurzije in jih navdušiti nad čudovito krajino in ljudmi. Potegnil nas je v ta svet in na glas smo si zagotavljali, da sem bomo še prišli, po tistem pa smo vsak pri sebi premlevali, koga bomo še pripeljali s seboj... ▲

vani, razmetanimi vseppek, divje zaraščenimi z mahovi in ostalo skalnato vegetacijo, na težko prehodnem terenu, je počivalo jezerce z otočkom. Po ljudskem pričevanju naj bi bil to krater vulkana, nam pa se je zdela pravljica dežela. Vrhovi okoliških smrek so odsevali v temni gladini jezera in spoznali smo, da lahko smreke rastejo tudi z neba. Čas se nam je ustavil!

Ko smo se prebudili iz za-

maknjenosti pravljicega sveta, smo ugotovili, da je ura že zelo pozna. Naš program pa je obsegal še veliko točk. Zato smo planili v strmino, previs pod Kamnom, uporabili vse svoje plazilne in plezalne sposobnosti za preboj po divje razgibani neprehodni pragozdni strmini na vrh čez, nekateri pa mimo srebrno črni andezitnih skal, na sleme.

Končnikove luže so bile vre-

GOZDARJI ŠIRIJO OBZORJA

TONE LEVC, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Kdor vedno stoji za svojimi plankami, ostane zaplankan, trdi naša neutrudna izobraževalka Tonka.

Zato smo se gozdarji KE Radlje in Slovenj Gradec, seveda lepo po slovensko, ločeno, napotili pogledat najzahodnejši del naše male domovine – Soško dolino.

Tisto ta pravo je seveda Amerika, tudi Nemčija, Francija, mi pa lepo skromno na najznamenitejši plaz v Sloveniji – plaz na Mangartu.

Bližnjica nam je pot po Avstriji, avtobani jim pravijo, pa tako so ravne, da smo skoraj pristali v Benetkah. Skozi neugledne ulice Trbiža, po slikoviti dolini na mejni prehod Predel in že smo bili v Logu, tragični vasici pod Mangartom.

Po krajših skrivalnicah z lokalnimi gozdarji, točka snidenja kar na plazu samem. Prijazni tolminski gozdarji Tone Kravanja, Ivan Jelinčič (ni v sorodu), zvezni gojitelj Jože Papež, so nam res strokovno in plastično prikazali vzroke in dogajanje na strminah Mangarta.

Kolikor mogoče na kratko:

Mangart je morska prodornina, visok nekaj čez 2500 m, v geološkem smislu brez vsakega reda pomešan apnenec, dolomit in skrilavec. Na površini skrilavci razpadejo v vodonepropustno glino, ki jo v tem primeru gradi visoka barja na višini 1500 m. Tu je izvirni greh plazu. Ob dolgotrajnem deževju se je utrgal del pobočja ob kompaktniji skali in zdrsnil v jarek na nadmorsko višino 1200 m. To je bil signal za nižje ležečo vasico Log, da spraznijo hiše in se vsaj ponoči ljudje umaknejo. Tretjo noč niso več verjeli strokovnjakom, vsi so spali v svojih hišah, tisto noč je padlo preko 100 l/m² dežja in se je zgodilo... Okrog 700.000 kubikov peska, kamenja, vode, 7.000 kubikov lesa se je udrlo mimo vasice Strmec, odrezalo cesto, porušilo most nad Logom ter se zarilo v dolino v dolžini 5 kilometrov. Hiše ob potoku so izginile, šest žrtev so našli, sedme nikoli. Pisalo se je 17. november 2000.

1.

3.

4.

In danes:

Log je strojno saniran, predstave o neverjetni masi konglomerata ni več, cesta v Italijo je sanirana, življenje teče dalje. In plaz? Tu potekajo študije, ekspertize, polagajo se drenažne cevi, vse je potrgano, voda odteka po jarku, denar pa v žepe. Plaz se je umiril, sedaj čaka na projekte, nove doktorje znanosti, na drago sanacijo, velike pregrade, usmerjen tok vode, zadaj pa čaka, pravijo, preko milijon kubičnih metrov labilnega materiala. Saj to je pravi boj Davida z Goljatom!

In kaj pravimo gozdarji?

Je nepomembno, šolni, kravat, Ljubljana ti dajo pamet, pa vendarle.

Ne obtežujte dodatno terena, ne ravnajte pobočja, ne pasite ovc po plazišču (500 ovc na pravi milijone lukenj za vodo, pustite teči vodo po jarku, ki si ga je sama izbrala, pomagajte ozeleniti bregove, ne uklepajte narave v vaše kalupe, maščevala se bo! Saj to sploh ni sanacija, se nič ne vidi!

Pravijo, da so hribi v Posočju (vsak ima preko 2.000 m nadmorske višine) stari preko 200 milijonov let, vedno so drseli plazovi v dolino, mislim, da je tako nastala Soška dolina in vedno bodo, četudi ne bomo tako želeli.

Zahvaljujemo se sponzorjem za našo širitev obzorja, tolminskim gozdarjem in šoferju za varno vožnjo.

V imenu Radeljčanov in Slovenjgradčanov zapisal Tone Levč, univ.dipl.inž., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec ▲

1. Izvirni greh plazu - visoka barja na 1500 m n.v. (posneto pred zdrsom plazu).

Foto Arhiv KE Bovec

2. Gozd se je podrl in zgrmel v dolino.

Foto Janez Skarlovnik

3. Razdejanje nad vasico Strmec - na levi študij sanacije.

Foto Tone Levč

4. Gozdarji se seznanjamo s širino problematike.

Foto Tone Levč

LOVSKI ČUVAJ JOŽE JEROMEL - TISNIKARJEV JOŽE

MILENA TRETNJAK

Včasih nas pot zanese
v planine, stran od
hrupnega mestnega okolja.

Mogoče se želite samo
sprehajati, ali se nadihati
svežega zraka, mogoče pa
želite le uživati ob pogledu
na prelepo naravo.

Ob vsem tem pa lahko
doživite vse to, da vrh planin
srečate prijaznega
možakarja, ki vas ustavi
in ogovori, nato pa se vam
predstavi kot lovski čuvaj
z imenom Jože Jeromel.

Nato pa si ne želite
ničesar drugega,
kot izvedeti čim več o tem
delu in vzrokih, zakaj se
nekdo odloči za ta poklic.

Revir oziroma področje, ki je
v pristojnosti Jožeta Jeromla,
spada pod tako imenovano državno
gojitveno lovišče Pohorje
s sedežem v Mariboru. Njegov
revir obsega območje od
Kremžarjeve koče in potem po
vrhu do Rogle, hkrati pa v njegov
revir spada tudi del Tolstega vrha.
Potem se spusti, kjer meji na
sosednje lovške družine Dolič,
Mislinja, Golavabuka in Gradišče,
na koncu pa se zaključi
spet pri Kremžarjevem vrhu.

Delo je zanimivo in hkrati
zahtevno, saj poteka skozi vse
leto in na veliki površini – (6.500
hektarjev). Jožeta prepoznate po
tem, da ga spremlja lovski pes –
brak jazbecar z imenom Čiko.
Njegova obvezna oprema vključuje
lovsko obleko, lovski klobuk,
planinske čevlje, lovsko puško,
daljnogled, nož, nahrbtnik, malico.

Predvsem pa je pomembna
velika količina kondicije in dobre
volje.

To delo opravlja sam in čez
vse leto, v vsakem letnem času
ga spremljajo zanimiva dela.
Tako pomladi opravi popravila
starejših opazovalnic, krmišč, solnic,
poskrbi pa tudi za travne
površine v revirju. Vsako leto
naredi nove opazovalnice, kjer
so potrebne, krmišče in vse ostalo.

Vendar to še ne pomeni konca
njegovega spomladanskega
dela. Tudi tako imenovano štetje
divjadi, ki je zelo pomembno
opravilo, ob tem pa napolni še
vse solnice s soljo. Ko vsa omen-

Jože Jeromel med pregledom revirja v letnem času. S seboj ima vedno obvezno opremo.

Foto Milena Tretnjak

jena dela opravi, pa je pred vrati
še košnja. Tako mora pokositi
državne površine oziroma revir
in travo posušiti. To seno pa nato
porazdeli v pripravljena krmišča.

V jesenskem času pa med
vsakdanja opravila sodi tudi
vođenje tujih in domačih gostov.
Prav tako se v tem času izvršuje
tudi odstrel divjadi, ki niso dovolj
»močne« za preživetje zime.
Najtežje pa opravlja delo naj-
verjetneje v zimskem času, saj
ga pri vsem ovira sneg. Tako v
tem času pomaga divjadi (v
visokem snegu), nadzira lovišča,
ščiti divjad pred klateškimi psi in
»nepridipravi«. V ta namen mora
prehoditi ves revir, zato si v
visokem snegu pomaga s krp-
ljami.

Njegova služba tako poteka
skozi vse leto, skozi ves dan, ob
vsem tem pa se še zavleče v mar-
sikatero noč.

V teh nočeh pa ponavadi sedi
na opazovalnici in budno
spremlja dogajanje. Pravi, da
zaspanosti ob takem delu sploh
ne pozna, strahu prav tako ne,
saj ga večkrat ob takem delu
spremlja polna luna.

V njegovem revirju so prisotne
skoraj vse živali: jelen, gams, srnjad,
velik petelin, ruševac, divji
prašiči in druge živali. Med
vsemi živalmi mu je najbolj pri
srcu jelen.

Vsaka žival ima svoj življenjski
prostor in mnoge naredijo tudi
precej škode. To škodo seveda

Jože oceni da jo nato izplačajo.

Njegov dan v službi mine
čudežno hitro, saj pravi, da v
naravi pozabi na uro. Tako je na
primer en delovni dan opisal
takole: zjutraj v prvem svitu, pon-
avadi je to v zgodnjih jutranjih
urah, se odpravi na vrh planin
opazovat divjad in po planu
izvrševati odstrel, odvisno od lov-
ne dobe, lahko pa tudi vodi lov-
ske goste. V dopoldanskem času
pa se ustavi na kakšni jasi, ob
kakšnem štoru in pomalica. Temu
sledijo razna druga dela v lo-
višču – krmljenje, popravilo ško-
de, ...

Pozno popoldan pa zopet
izvaja nadzor v lovišču, v poznih
urah pa čaka živali na preži
(divji prašiči...).

Pravi, da je v tej službi že peto
leto, v njej najde užitek in je ne
bi zamenjal za nobeno drugo,
kajti kaj je sploh lahko lepšega
kot delo v naravi, sprehodi, mir,
svež zrak, ...

Čeprav mu ob tem ostane bolj
malo prostega časa, bi še vedno
vse naredil za življenje živali in
narave.

Skozi dan pa ga povsod
spremlja misel, da je narava nje-
gova življenje in naj ostane
takšna kot je – lepa, z vedno
novimi presenečenji... ▲

ZM
d.d.
ZAVAROVALNICA
MARIBOR

PE Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: (02) 88 12 700, (02) 88 12 730, fax: (02) 88 12 737

**Izberite
MODRO
svojo pot.**

Zavarovalnica Maribor d.d.
zanesljiv partner za vse vrste
zavarovanj.
Zavarovalnica
z najdaljšo tradicijo
in največ
zavarovanci
na Koroškem!

INFORMATIVNI GOZDARSKI STORŽI V SEPTEMBRU IN OKTOBRU

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Jesen je čas, ko se narava pripravlja na zimski počitek. Umirja svoje energetske tokove in postaja spokojno mirna. Za gozdarje pa je jesensko obdobje zelo aktivno, še posebno gozdarsko nemirna je letošnja jesen. Kmetje so v glavnem zaključili kmetijska dela, marsikdo med njimi se je lotil dela v gozdu. Revirni gozdarji so zaključili označbo dreves za naslednje leto v državnih gozdovih, nadaljujejo pa z rednim odkazilom v zasebnih gozdovih. Zaradi letošnje suše je na ekstremnih rastiščih opešala vitalnost posameznim smrekam. Deloma v septembru, predvsem pa v oktobru so se pojavile posamične lubadarke in manjša žarišča po lubadarju napadenih dreves, predvsem na prodnatih tleh nižinskih gozdov. Lubadarke je potrebno takoj evidentirati (kontrolni pregledi tudi izpostavljenih osončenih grebenov, lokacij starih saniranih žarišč, sečišč s slabo opravljenim gozdnim redom, poškodovane dele gozda, i.t.d.), izvesti sečnjo in izdelavo lubadark ter ostale preventivne ukrepe po navodilih vašega revirnega gozdarja. Takojšnja ukrepanja bodo preprečila, da bodo spomladanske lubadarske težave manjše.

Znanja nam ne sme nikoli pri-

manjkovati, zato so dobrodošle najrazličnejše oblike izobraževanja, pa naj so to predavanja, delavnice, tečaji ali ekskurzije. Zelo koristno je medsebojno izmenjevanje znanja in praktičnih pristopov k delu, tako med samimi gozdarji kot tudi med gozdarji in lastniki gozdov.

V septembru in oktobru so na posameznih krajevnih enotah (KE Prevalje - gojenje, KE Črna - tečaj "Varno delo s traktorjem - prikaz daljinskega vodenja spravila lesa", KE Mislinja - delavnica "Varno delo s motorno žago,...") izvedli aktivnosti na področju izobraževanja lastnikov gozdov.

Lastniki gozdov iz zgornje Mežiške doline (KE Črna) so pod strokovnim vodstvom profesorja Dušana Mlinška spoznavali skrivnosti pragozda Pečka na Dolenjskem. Ogledali pa so si tudi izvajanje nege v mladem gozdu in se prepričali o rezultatih pravočasne nege s ponavljanjem na posameznih objektih.

Interno se dodatno izobražujemo gozdarji na strokovnih posvetovanjih, delavnicah, revirnih dnevih in ekskurzijah. Soški stanovski kolegi javne gozdarske službe so detaljno seznanili naše gozdarke in gozdarje (KE Radlje, KE Slovenj Gradec) o vzrokih in posledicah rušilnega zemeljskega plazu v Logu nad Mangartom. Za nepremišljena poseganja se narava vedno maščuje!

Strokovno smo se tudi posvetili gozdarjem iz Spodnje Saške (Nemčija), ki so pred prihodom k nam spoznavali gospodarjenje z gozdovi širom po Sloveniji. Profesor Mlinšek jih je pripeljal v monokulture na Mislinjsko Pohorje v radeljske prebiralne gozdove. Domači gozdarji (Mirko Cehner, Jerneja Čoderl s sodelavci, Gorazd Mlinšek, Milan Golob) so zelo pestro dopolnjevali profesorja. Nemške goste je zanimala tudi nega krajine, predvsem pa delo v zasebnih gozdovih. Zelo so bili preseñeni nad domačnostjo in strokovnostjo domačinov - lastnikov gozdov pri Miklavžu nad Mislinjo, pri Žavcerju na Primožu nad Muto, pri Sgermu in Kajžarju na Spodnji Orlici. O pomenu zgornjega gozdnega roba in lepota nad njim jih je seznanil

na poti na Raduho naš upokojeni gozdarski kolega Drago Zagorc. Navdušeni so bili tudi nad lepotami alpske doline Bistre pod Smrekovcem.

Slovenski gozdarji ZGS (načrtovalci in gojitelji) smo v času od 23. 09. do 28. 09. bili gostje hrvaških gozdarjev. Spoznavali smo Slavonske hrastove gozdove, gospodarjenje z bukovimi sestoji na Papuku in prebiralno gospodarjenje v Gorskem Kotarju (Delnice). Zanimivo je njihovo usklajeno delo v gozdu z ureditvenim načrtovanjem.

Da je gozdni prostor z najrazličnejšimi gozdno učnimi in drugimi gozdnimi potmi lahko tudi sestavni del turistične ponudbe, smo razglabljali na skupnem posvetovanju v neposredni bližini slikovitega gradu Kostel nad Kolpo gozdarji in turistični delavci Slovenije. Posvetovanje, ki je bilo tudi redno srečanje delovne skupine gozdarjev ZGS za stike z javnostjo, so pripravili ZGS, Turistična zveza Slovenije in občina Kostel. Občina Kostel se je izločila iz prejšnje občine Kočevje, čeprav je ena izmed manjših slovenskih občin in je demografsko ogrožena, vidi svojo perspektivo v zdravem turizmu v neokrnjeni naravi. Sodelovanje med njihovim Turistično športnim društvom in javno gozdarsko službo iz OE Kočevje je zelo intenzivno. Člani delovne skupine smo podali poročilo o aktivnostih na gozdno učnih poteh in ostalih aktivnostih na področju stikov z javnostjo v letu 2001. V slovenjegraškem območju bomo intenzivno nadaljevali z dokončanjem gozdne pohodniške učne poti Kaštel pod Uršljo goro in gozdne učne poti Grad nad Dravogradom. Za obe poti se zanimajo tudi zgodovinarji. Upamo, da bosta ti poti ob finančni pomoči mestne občine Slovenj Gradec in občine Dravograd kmalu dokončno služili svojemu namenu.

Da so dogajanja v naših gozdarskih krogih v letošnjem jesenskem času zelo pestra, je poskrbel naš gozdarski inšpektor Drago Križan. Sodelovanje med gozdarsko inšpekcijsko službo in javno gozdarsko službo je zelo poglobljeno. Gozdarski inšpektor vrši pregled izvajanja in ana-

lize evidenc opravljenih del v posameznih gozdnogospodarskih enotah.

Na terenu se srečuje z revirnimi gozdarji pri kontroli opravljenih gozdnogojitvenih in varstvenih del v zasebnem gozdu, za katere dobijo lastniki delež denarnih sredstev kot vzpodbudo za opravljena gojitvena dela. Našega gozdarskega inšpektorja in nas je 22. oktobra obiskal republiški gozdarski inšpektor Bojan Vomer. Pogledal se je v naše strokovno delo tudi na terenu. Marsikaj nam je svetoval. Njegovega obiska ne bomo pozabili.

Jesen je tudi čas nabiranja sadežev. Gozdarji smo opravili preglede semenjenja gozdnega drevja v semenskih sestojih in semenskih okoliših. Pod vodstvom mag. Hojke Kraiger (Gozdarski inštitut) smo izvršili kontrolni zdravstveni pregled sestojev, kjer bodo oziroma so že nabirali seme za potrebe drevesnice Omorika na Muti. Iz proračunskih sredstev plača ZGS seme in sadike, katere letno načrtuje za sadnjo v zasebnih gozdovih.

V drevesnici Omorika sta bila opravljena dva pregleda sadik. Mag. Dušan Jurc (Gozdarski inštitut) in gozdarski inšpektor Drago Križan sta opravila zdravstveni pregled sadik.

Kot zanimivost naj omenim prisotnost bogomoljke v drevesnici. Bogomoljka je žuželka toplih območij, ki se hrani z drugimi (predvsem škodljivimi) žuželkami. Morda njena prisotnost v notranjosti naše države potrjuje, da se podnebje segreva! ▲

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.

2380 Slovenj Gradec, Vrančev trg 1

Telefon: 88/ 43-332, faks: 88/ 42-684

E-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor: Silvo Pritrznik, univ.dipl.inž.gozd.

Odgovorna urednica: Ida Robnik

Glavna urednica: Ida Robnik

Uredniški odbor: Ida Robnik,

Gorazd Mlinšek in Marlena Humek

Likovna urednica in

grafično oblikovanje: Marlena Humek

Tehnični urednik: Alfi Hutter

Priprava za tisk: Forma Hutter, Maribor

Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Vse pravice pridržane,

© Gozdno gospodarstvo

Slovenj Gradec 2001.

Fotografije © avtorji

Avtorica fotografij na naslovnici:

Teja Koler-Povh

OBISK DOLENJSKE

JANEZ ŠVAB, inž. gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Jesen, posebno v listnatih gozdovih postreže s čudovito paleto toplih jesenskih barv.

Malo sreče, dobra izbira dneva in kraja izleta in to je že kar zagotovilo, da obisk prav takšnih lepih dolenskih gozdov mine v čudovitem vzdušju.

Črnjanski gozdarji že kar nekaj let v jeseni »odraščamo« drugam. Za letos smo si izbrali kot objekt za gledanje, občudovanje in učenje pragozd.

Izbira se je ustavila na enem naših najstarejših gozdnih rezervatov, na že več kot sto let iz gospodarjenja izločenem »pragozdu Pečka«.

Na smrekove in macesnove gozdove vajene lastnike gozdov, so bili pravi balzam za oči jelo-vo bukovi gozdovi.

Pragozd Pečka s svojimi približno šestdesetimi hektarji in lesno zalogo z okrog 800 m³/ha sigurno prispeva k temu, da v tujini Slovenijo v gozdarskem svetu poimenujejo z WWW (Svetovni gozdni čudež).

Dr. Mlinšek in hvaležni poslušalci. ▲ ▼ Foto Janez Švab

Kljub upokojitvi se je rad odzval vabilu in si ogledal pragozd.

Tudi mi Korošci se nismo mogli načuditi gladkim, debelim bukvam in jelkam, ker pa je bilo to še popestrjeno z zanimivimi komentarji med »svojimi Korošci« zelo razpoloženega profesorja Mlinška in g. Žuniča iz ZGS Novo Mesto, pa gre verjeti temu, da med nami ni bilo nikogar, ki bi se dolgočasil.

Že malo pred vhodom v pragozd so nas pozdravili v gosjem redu marširajoči divji prašiči. Za večino kmetov je bilo to prvo srečanje s temi »črnuhi«, kajti pri nas jih živi le za vzorec in če so Dolenjci to načrtovali, je bilo to res veliko presenečenje.

Sicer je bilo nekaj skepse pri načrtovanju strokovne ekskurzije, ali bo le preveč »stroke«, vendar se je ta dvom hitro razblinil na naslednjem stojišču, kjer smo se pogovorili o pravkar končani negi v mladem bukovem gozdu. Vprašan in mnenj kar ni zmanjkalo.

Kar enotni smo si bili v mnenju, da takšni dobro pripravljeni obiski morajo ostati tudi za bodoče, kajti v Sloveniji je še kar nekaj pokrajin, ki si bi jih hoteli ogledati. ▲

PRAVNO SVETOVANJE

JOŽE KREVIH s.p.

PAMEČE 7, SLOVENJ GRADEC
PISARNA V SLOVENI GRADCU
na Glavnem trgu 41

ALI POTREBUJETE:

- pravno, podjetniško in poslovno svetovanje
- ureditev zemljiškoknjižnih zadev
- ureditev normativnih aktov s področja delovnih razmerij
- registracijo za samostojne podjetnike ali družbo
- ureditev zadev pri notarju, sodišču, upravnih enotah ...
- sestavo vlog, pritožb, pogodb in drugih listin
- posredovanje pri prodaji nepremičnin
- oglaševanje - ekonomska propaganda

ZAGOTAVLJAMO
STROKOVNOST IN AŽURNOST
PO UGODNIH CENAH

telefon doma: 88 41 444
telefon pisarna: 88 45 445
mobitel: 041 891 600

PO OBSEGU NAJVEČJA DREVEŠA NA SLOVENSKEM

OTO MORI

Za Najevsko lipo vsi vemo, le malokdo pa ve, da je tudi druga največja lipa na Koroškem. Zato sem poiskal in zapisal seznam največjih dreves po obsegu pri nas in njihova nahajališča.

DREVO	nahajališče	obseg
Najevska lipa	Ludranski vrh	1080 cm
Urhova lipa	Tolsti vrh pri Dravogradu	900 cm
vaška lipa	Orlek pri Postojni	850 cm
Kovačev hrast	Gregorci pri Bizeljskem	750 cm
Kastelicev hrast	Cundravec pri Brežicah	728 cm
hrast v Malencah	Kostanjevica, na robu Krakovskega gozda	687 cm
bukev Stara Povšna	Kokra	547 cm
bukev Prapreče	Vransko	540 cm
Gašperjev pravi kostanj	Močilna pri Radečah	1057 cm
Zajčarjev pravi kostanj	Poljanska dolina	1050 cm
pravi kostanj	Mestni vrh pri Ptuj	855 cm
Robičev kostanj	Hočko Pohorje	830 cm
Hincejeva sekvoja	Orešje pri Ptuj	743 cm

Tako vidimo, da je Urhova lipa druga največja v Sloveniji, če pa jo primerjamo z drugimi drevesi, jo prekašata le še Gašperjev in Zajčarjev hrast.

Pa še pot do lipe: Na cesti Dravograd - Ravne je v Podklancu odcep za Dobravo nad Dravogradom, od tam pot vodi do cerkve sv. Križa, tu pa zavijte na levo!

Podatki so iz knjige P. Skoberne: Sto naravnih znamenitosti Slovenije

LUBADAR LUBI SVETUJE

KROJENJE DROGOV

Marsikdo se pogosto vpraša, "kakšne mere" morajo imeti drogovi, zato bomo danes nekaj več spregovorili o njihovem krojenju. Krojiti - pomeni, določiti mesta na deblu, kjer bomo drevo prežagali.

Starejši ljudje se spomnijo, da smo pred leti drobnih tehničnih sortimentov prodali bistveno več kot danes. Nič čudnega - saj je bila izgradnja telefonije na vrhuncu. Danes pa že v vsakem žepu brni mobilni. Povečanemu povpraševanju se je prilagajala

tudi odkupna cena, ki je pogosto preseгла ceno hlodovine smreke. Danes je približno enaka kot za hlode "C"-kvalitete, vsekakor pa je višja od odkupnih cen drobnega tehničnega lesa. Njihovo krojenje je zato še vedno smotno.

Drogove krojimo iz polnolesnih debel mladih dreves. V vrhačih starejših debel je ponavadi koničnost in vejnatost prevelika. Krojiti pričnemo pri vrhu, ker so tam zahteve za kakovost drogov največje.

30 centimetrov pod vrhom

droga poiščemo glede na zahtevano dolžino ustrezen premer in presodimo kakovostne zahteve:

- koničnost max 1 cm/tekoči meter
- zakrivljenost (spojnica središč obeh čel ne sme pasti iz debla)
- grčavost - največ 3 venci srednje velikih grč,
- zadnji zgornji meter mora biti čim bolj brez grč
- zadnja 2 metra mora biti drog popolnoma raven.

Predebele korenčnike lahko odžagamo in skrojimo 3 ali 4 metrski hlood.

Zahtevana debelina droga 30 cm pod vrhom brez lubja:

7 metrski drog: 15-16 cm

8 metrski drog: 16 cm

9 metrski drog: 17 cm

10 metrski drog: 18-19 cm

Zaradi strogih cestno prometnih predpisov in lastnosti gozdnih prometnic, se izogibajmo krojenju daljših sortimentov od 10

metrov. Tudi odkupna cena je pri enakih debelinah za hlodovino ugodnejša. Upoštevajmo, da 6-metrski drogovi niso več zanimivi. Tudi pri teh sortimentih dodamo nadmero.

Nasvet za danes: Glede na trenutne tržne razmere se priporoča krojenje 7 in 9 metrskih drogov ter 4 in 8 metrskih tramčev.

Rubriko

"Lubadar Lubi svetuje" vodi
BRANE ŠIRNIK, univ.dipl.inž.gozd.

koroška banka

Koroška banka d.d. Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

Z NOVIM LETOM EVRO NAMESTO MARKE, LIRE, ŠILINGA...

S 1. januarjem 2002 bodo v državah evro območja, to je v 12-ih državah, ki so uvedle evro (Avstrija, Belgija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska in Španija), evro bankovci in kovanci zamenjali dosedanje bankovce in kovance domačih valut. Gre za zadnji, odločilni korak na poti k skupni evropski valuti.

Zahtevna in obsežna uvedba evro gotovine bo seveda zadevala tudi Slovenijo, zato smo se banke, članice Združenja bank Slovenije v sodelovanju z Banko Slovenije, nanjo temeljito pripravile.

V Koroški banki d.d., Slovenj Gradec bomo 31. decembra 2001 vsem varčevalcem avtomatsko in v celoti preračunali in spremenili v evro katerokoli nacionalno valuto držav evro območja, ki bo knjižena na devizni hranilni knjižici, deviznem računu ali kot devizni depozit. Pri tem bomo upoštevali z Uredbo Sveta EU predpisana menjalna razmerja za posamezno valuto. Za primer naj navedemo, da menjalno razmerje med evrom in nemško marko znaša 1: 1,95583. Zamenjavo valut - konverzijo bomo opravili brezplačno, o spremembi na računu pa Vas obvestili z izpiskom.

Od 1. januarja do 28. februarja 2002,

to je v obdobju "dvojnega obtoka", bodo v veljavi tako novi evro bankovci in kovanci kot tudi bankovci in kovanci valut držav evro območja. V Koroški banki d.d., Slovenj Gradec bomo še vedno brezplačno zamenjevali valute držav evroobmočja v evre, ki jih boste stranke položile na bančni račun.

Za zamenjavo bankovcev z evro gotovino pa bo potrebno plačati nadomestilo, ki bo po dogovoru med bankami znašalo

od 1% do 2%. Ob tem velja poudariti, da gre v tem obdobju pričakovati tudi večjo gnečo pred bančnimi okenci. **Zato priporočamo strankam, ki se želijo izogniti vrstam in hkrati privarčevati strošek provizije, da položijo marke, lire, šilinge in ostale valute držav evro območja na račun v banki pred koncem leta 2001.**

Po 28. februarju 2002 bodo nacionalne valute držav evro območja dokončno umaknjene iz obtoka. Evro bo postal edino zakonito plačilno sredstvo, kar bo imelo za posledico tudi višje stroške menjave pri poslovnih bankah in sicer bo za pologe na bančni račun potrebno plačati od 0,5% do 1,5%, za zamenjavo gotovine za gotovino pa med 3% in 4% provizije.

Predvidoma bo menjava domače gotovine držav evro območja v slovenskih bankah potekala do 30. junija 2002. Po tem datumu bo menjava »starih« bankovcev in kovancev tudi v večini držav evro območja možna le pri njihovih centralnih bankah.

V državah območja evra je sprejeto načelo ohranitve veljavnosti vseh obstoječih pogodb (depozitnih in kreditnih). Takšno načelo, imenovano **"beri kot evro"**, velja tudi v Sloveniji. To pomeni, da bomo banke vse vrednosti iz pogodb, ki so sklenjene v eni od valut evropske denarne unije ali z njeno valutno klavzulo, preračunale po dogovorjenih fiksnih menjalnih razmerjih in o tem obvestile pogodbenne partnerje. To pomeni, da se bodo pogodbenne obveznosti izpolnjevale **v novi valuti - evru.**

Z uvedbo evra se je oblikovala tudi obrestna mera, ki se imenuje **evribor**. S to obrestno mero so se izenačile tudi obrestne mere dvanaestih nacionalnih valut, tako da glede obrestovanja ne bo med varčevanjem v dosednji valuti in varčevanjem v evru nobene razlike.

Podrobnejše informacije so na voljo tudi v zgibanki: "Evro pred vrati" v vseh poslovalnicah Koroške banke d.d., bančne skupine Nove Ljubljanske banke, Slovenj Gradec in na spletni strani: www.bsi.si

**Koroška banka d.d.,
Slovenj Gradec, Glavni trg 30
Bančna skupina NLB**

Pripravila: NADA KADIŠ, dipl.med. sestra

Prehrana pomembno vpliva na zdravje posameznika. Z zdravim prehranjevanjem varujemo zdravje in sočasno preprečujemo številne dejavnike tveganja za nastanek kroničnih bolezni (zvišan krvni tlak, zvišan holesterol, povišan sladkor, debelost), kakor tudi bolezni same (npr. srčno-žilne bolezni, rak, sladkorna bolezen, hipertenzija, osteoporoza...).

Obolenost in umrljivost zaradi civilizacijskih bolezni sta pri nas nad evropskim povprečjem. Statistični podatki kažejo, da je poprečna prehrana Slovencev v primerjavi z normativi pravilne in priporočene prehrane Svetovne zdravstvene organizacije razmeroma slaba.

V poprečju uporabljamo preveč maščob, sladkorja in soli, popijemo preveč alkohola, sočasno pa zaužijemo premalo sadja, zelenjave in balasta.

Tudi energetske vrednosti hrane so previsoke (hkrati se premalo gibamo), zato smo v poprečju predebeli. Naši dnevni obroki so neredni, pogostokrat brez pomembnega zajtrka itd., itd.

O zdravi prehrani govorimo takrat, kadar je:

- **uravnotežena** (daje človeku vse potrebne esencialne in energetske snovi v takih količinah in razmerjih, da zadošča za čim boljše potekanje vseh funkcij organizma, nobene hranilne snovi pa ne sme vsebovati v takšnih količinah, da bi bilo ogroženo zdravje!);
- **varna** (ne presega dovoljenih količin aditivov in kontaminantov, ki zastrupljajo organizem);
- **varovalna** (varuje pred nastankom civilizacijskih bolezni); in **pestra, raznolika**.

Hrana- kaj je to?

Med hrano uvrščamo vse snovi, ki jih organizem potrebuje za življenje in rast.

Sestavljena je iz enega ali več od petih osnovnih hranil: beljakovin, maščob, ogljikovih hidratov, mineralov in vitaminov. Pomembni sestavini zdrave prehrane sta še voda in vlaknine.

Vsaka skupina hranil opravlja v telesu specifično nalogo, ki ohranja njegovo zdravje.

Beljakovine so potrebne za rast in obnovo telesnih tkiv, maščobe in ogljikovi hidrati so vir energije, ki je potrebna za osnovno delovanje organizma in za telesno dejavnost, minerali in vitamini nadzorujejo telesne procese, voda telesne procese pospešuje, vlaknine pa uravnavajo pravilno delovanje črevesja.

PRIPOROČILA ZA ZDRAVO PREHRANO

Prehranska piramida nam nazorno prikaže priporočena živila, ki naj jih jemo vsak dan. Priporočila so rezultat številnih raziskav v svetu, prilagojene našim, slovenskim razmeram.

- ♥ Osnova prehrane so žita in žitni izdelki ter stročnice (55 - 70% energetskega vnosa); to so sestavljeni OH (imajo tudi precej dietnih vlaknin!);
- ♥ Sadje in zelenjava se priporoča v količini 400 g na dan (3/4 zelenjave in 1/4 sadja); surove ali kuhane;
- ♥ Meso naj bo pusto (piščančje, puranje (brez kože!) kunčje, ribe vsaj enkrat tedensko, čim manj klavnega rdečega mesa!);
- ♥ Med mlečnimi izdelki izbiramo izdelke iz posnetega mleka (delno posneto mleko, manj mastne sire, pusta/lahka skuta, manj mastni jogurti...);
- ♥ Namesto surovega masla uporabljamo manj mastne namaze, npr. mehko margarino;
- ♥ Uživamo manj sladke in kisle smetane, majoneze ter oljnih polivk;
- ♥ Za povečanje uživanja vlaknin in škroba uživamo več polnozrnatga in črnega kruha, več stročnic (fižol, grah, leča), testenin iz polnomlete moke in neolusčen riž);
- ♥ Jajca omejimo na tri na teden!);
- ♥ Maščobe, sol in sladkor uporabljamo le kot začimbo;
- ♥ Izogibamo se večji količini alkoholnih pijač;
- ♥ Hrani dodajamo le rastlinska olja (olivno, sončnično, sojino, repično...);
- ♥ Izogibamo se beli moki;
- ♥ Že gotove hrane ne dosoljujemo; veliko soli je že v samem živilu;
- ♥ Izogibamo se čistih sladkorjev in slaščic;
- ♥ Ostre začimbe nadomestimo z domačimi dišavnicami;
- ♥ Izberemo primeren način toplotne obdelave živila (kuhanje v majhni količini vode ali v sopari, kuhanje pod zvišanim protiskom, dušenje v lastnem soku ter z malo maščobe in vode, peka v pečici na vroči zrak, priprava v mikrovalovki..., izogibamo pa se cvrtju, pečenju na maščobi in praženju!);
- ♥ Hrano uživamo v enakomerno razporejenih obrokih, vsaj tri do petkrat na dan; v časovnih presledkih 3-4 ure, več dopoldne, manj zvečer; po jedi nekaj minut počivamo, preden nadaljujemo z opravili; nikoli se ne najejmo do sitega!
- ♥ Uživajmo hrano sede, počasi, v mirnem, sproščenem in prijetnem okolju!
- ♥ Pred vsako pripravo hrane oz. pred jedjo si dobro umijmo roke z milom pod tekočo vodo!
- ♥ Hrano dobro prežvečimo!
- ♥ Izogibajmo se slabim navadam in razvadam (kajenju, pretiranemu pitju alkoholnih pijač in kave, grizljanju slaščic/ priboljškov pred TV itd.);
- ♥ Izbirajmo le prvovrstna živila; pri nakupu izbiramo med živili, ki imajo znak »varovano živilo«.
- ♥ Izogibamo se pogoste uporabe t. i. hitre/ ulične hrane!

ŠE NEKAJ NASVETOV:

Kako povečamo porabo vlaknin in škroba?

- uživamo več polnozrnatega in črnega kruha;
- uživamo več stročnic (suhi fižol, grah, leča);
- jemo testenine iz polnomlete moke in neoluščeni riž;
- zajtrkujemo žitarice brez dodanega sladkorja in soli ter misli s suhim sadjem in lešniki.

Kako zmanjšamo uživanje maščob?

- izbiramo pusto meso, vso vidno maščobo odstranimo;
- jemo več rib in perutnine brez kože;
- namesto masla uporabljamo manj mastne namaze;
- namesto živalske maščobe uporabljamo rastlinska olja (olivno, sončnično, sojino);
- šunko, klobase in slanino uživamo le izjemoma;
- uživamo manj sladke in kisle smetane, manj majonez ter oljnih polivk...;
- pri nabavi mleka, jogurta in sirov izbiramo med manj mastnimi;
- hrano kuhamo v sopari, jo dušimo v lastnem soku, pečemo brez dodatkov maščob, izogibamo se cvrtju.

Kako zmanjšamo uporabo sladkorja?

- pri nabavi živil gledamo deklaracijo na živilu in kupujemo tisto, ki ima manj sladkorja;
- izogibamo se jedem in pijačam z obilico sladkorja (sladki napitki, torte, sladkarije, deserti);
- izbiramo sveže ali posušeno sadje brez dodatkov sladkorja;
- pri pripravi hrane skoparimo s sladkorjem.

Kako zmanjšamo uživanje soli?

- pri nabavi hrane izbiramo med manj slanimi ali neslanimi živil;
- izogibamo se izdelkom iz mesa in rib, ki so predelani, soljeni, dimljeni ali marinirani;
- pri kuhi uporabljamo čim manj soli, jed pa izboljšamo z začimbami in dišavnicami;
- jedi nikoli ne dosoljujemo.

POISKUSITE!

Sami se lahko prepričate, kako lahko majhne prilagoditve prehranskih navad vidno izboljšajo vaše počutje, predvsem pa vaše zdravje.

Če k temu dodate še redno telesno aktivnost, je uspeh toliko večji...

ČEBELE V NOVEMBRU

ČEBELARSTVO

JANEZ BAUER

November mine v pričakovanju prvih snežink, ki bodo priplavale izpod neba. Narava se umiri in tudi čebele izletajo samo ob toplih sončnih dnevih.

V novembru, ko temperatura pade pod ničlo, se čebele pripravijo na prezimovanje. Matica preneha z zaleganjem, saj v panju ni več dotoka hrane. Čebele se združijo v gručo, v obliki krogle in otrpnejo.

Po panju se premikajo le toliko, da dosežejo najbližje celice s hrano. Vsako ropotanje po čebelnjaku povzroči samo razburjenje v čebelji družini, kar ima za posledico povečano porabo hrane. Zato po čebelnjaku ne ropotamo in po nepotrebnem vzemirajmo čebel. Včasih so takoj po krmljenju čebelje družine odevali s starimi odejami, slamo in časopisnim papirjem. Naredili so vse, da čebel ne bi zeblo. Novejše raziskave so pokazale, da čebel ne zebe. Tudi v najhujšem mrazu je temperatura v čebelnjem gnezdu samo nekaj stopinj višja od okolice. Čebele bodo temperaturo gnezda dvignile na več kot 30 stopinj šele v januarju, ko bo matica pričela ponovno zalegati.

Najbolje, da jih odenemo, ali kot rečemo zapažimo šele tedaj. Kot najboljši material se je pokazala penasta guma debeline 5 cm, ki jo vstavimo v panje. Tesno se mora prilegati, da ni prepaha, zadnja vratca pa odprimo. S tem se vlaga skozi peno odvaža v prostor in panji ne rosijo. Prav tako je poskrbljeno za zadostno toplotno zaščito panjev.

Zapomnimo si: **ne mraz, ampak vlaga in prepah sta smrtna sovražnika čebel.** Pri takem prezimovanju vam ne bo preko zime zaradi vlage ali mraza odmrlo nobena čebelja družina.

Sicer pa čebelarji tudi v tem poznojesenskem času nismo brez dela. Očistiti in razkužiti je potrebno pitalnike, ki smo jih pobrali iz panjev po končanem krmljenju. Prav tako iz satja in pitalnikov ostrgamo propolis, s katerim čebele prilepijo in prekrijejo vsak del panja. Čas pa je tudi, da čebelar vzame v roko kakšno knjigo ali revijo Slovenski čebelar in pogleda, kaj je novega v čebelarstvu. Čeprav je čebelarjenje že tradicionalno opravilo, se vedno najdejo nove stvari, s katerimi lahko izboljšamo in moderniziramo naše čebelarstvo. Tako ga naredimo bolj uspešnega in v današnjem času, ko se vse gleda skozi denar, tudi bolj učinkovitega. Želja vsakega čebelarja pa je, da bi mu čebele tudi kaj prinesle, da ne bi bilo samo za sladkor in sveče.

Recept za dobro pecivo najdete na 16. strani

PREBERITE

ČEBELARJENJE KOT DOPOLNILNA DEJAVNOST NA KMETIH

V Uradnem listu št. 71 / 2001 je Ministrstvo za kmetijstvo izdalo pravilnik za izdajo dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetijah.

V skupini enajst je kot dopolnilna dejavnost navedeno tudi čebelarstvo. Vsi, ki imajo status kmeta, bodo na podlagi dovoljenja lahko opravljali čebelarsko dejavnost in prodajo čebeljih izdelkov v okviru kmetijske dejavnosti.

Obrazce za vlogo dobite v najbližji Upravni enoti.

Na ta način kmetom za čebelarjenje ne bo več treba pridobiti statusa samostojnega podjetnika.

PRAZNUJEMO

ANTON PLANINŠIČ - V ŠTIRIINDEVETDESETEM LETU

ALEŠ TACER

"Kako hitro leta bežijo,"
si najbrž misli
Anton PLANINŠIČ
iz Vasi 56 pri Radljah.

Rojen je bil v prvih letih prejšnjega stoletja, v začetku poletjaavnega leta 1908 pri Bajsu na Vasi.

Po zaključeni osnovni šoli, ki jo je obiskoval na Remšniku, je ostal doma.

Oprijel se je kmečkih del in pridno pomagal staršem, dokler ni sam prevzel kmetije. Leta 1936 se je poročil in žena Jovita mu je v zakon prinesla hčerko Slavko.

Njima se je rodilo pet otrok: Tone je kasneje prevzel kmetijo, Liziko je zanesla barka življenja v Črno Goro, Stanko se je odselil na Primorsko. Pavlina (ali Pavlika, kakor jo ljubkovalno kličejo), pa si je ustvarila topel dom najbližje: na Vasi, tik ob magistralni cesti Dravograd - Maribor.

Peti otrok po vrsti, sin Franček, je umrl leta 1944, star komaj leto dni.

Anton in Jovita sta vzgojila svoje otroke v pridne, poštene in delovne ljudi. Ko mu je je leta

Anton Planinšič skupaj s pravnujino Katjo in pranečakom Primožem.

1978 umrla žena, Anton ni več dolgo vztrajal na svoji kmetiji pri Bajsu. Na prijazno povabilo hčerke Pavline in zeta Leopolda se je preselil v dolino, bliže glavni cesti. Bliže zdravnikom, ki pa ga na srečo sploh ne poznajo. Tudi on jih ne pozna in na to je izredno ponosen.

Tukaj živi še danes v svoji prijetni sobici in uživa skrbno nego in vzorno strežbo vseh domačih. Kar je vse življenje sejal z ljubeznijo in poštenjem, žanje v poznih letih.

Posebej je priljubljen pri vnukih in (že kar nekaj let tudi) pravnukih, kar je lepo vidno tudi s pričujoče fotografije.

Zadnje čase mu resda že od časa do časa ponagaja zdravje.

A na vprašanje, če ga kaj boli, vam bo odgovoril vedno enako hudomušno: "Boli? Kaj pa je to? Nič me ne boli!" In ob tem se bo zasmel s svojim značilnim navihanim smehom, ki je tako nalezljiv.

Našemu dragemu pradedku Tonetu želimo še veliko zdravja in upamo, da se bomo lahko čez nekaj let zbrali ob njem ob stoti obletnici. ▲

80 LET AVGUSTA HELBLA

RUPERT KRAJNC

Letos avgusta je svoj visok jubilej, 80 let življenja praznoval Avgust Helbl, naš nekdanji gozdni delavec.

Kmečka zibel mu je stekla 22. avgusta leta 1921 na Gortini pri sp. Pušpanu kot prvemu sinu v tej delovski družini.

Kaj kmalu je občutil pomikanje materinske ljubezni, kajti star je bil komaj 10 let, ko mu je umrla mama in tako so sami z očetom in ostalimi brati gospodarili na malem koščku zemlje in živeli v skromni leseni hišici.

Med drugo svetovno vojno je bil Avgust vpoklican in mobi-

liziran v nemško vojsko v jeseni leta 1942.

V vojni je bil dvakrat lažje

Avgust Helbl

ranjen, že avgusta leta 1945 pa se je srečno vrnil k svojim domačim.

Za šestčlansko družino je bilo doma premalo kruha, zato si je kmalu poiskal zaslužek v gozdu kot gozdni delavec, najprej pri raznih privatnih trgovcih.

Prvo redno zaposlitev je dobil pri Tehnogradnji Vuzenica, nato pa na Gozdni upravi Dravograd, kasneje na Gozdni upravi Slovenj Gradec in nazadnje na TOK Radlje ob Dravi, kjer se je leta 1974 invalidsko upokojil.

Ko je kot mlad fant začel razmišljati o družinskem življenju, si je leta 1947 izbral pri

sp. Zajsniku na Ojstrici ldo za svojo življensko družico in tu sta začela skrbno gospodariti.

Hišica, v kateri so živeli, je bila že dotrajana in ko so leta 1962 začeli graditi cesto Gortina - Pernice, sta začela razmišljati o novi gradnji hiše in leta 1968 začela graditi novi dom, da lahko sedaj na jesen življenja uživata sadove prejšnjega dela.

V družini so se jima rodili štirje otroci, tri hčerke in sin Stanko, ki bo nadaljeval tradicijo Helblove domačije.

V imenu Gortinčanov mu želimo še mnogo zdravih in srečnih let. ▲

LJUDJE

IN

DOGODKI

NOVA CESTA - PRIDOBITEV ZA KRAJANE

FRANC JURAČ

V primestni
vaški skupnosti
Šmartno pri Slovenj Gradcu
so krajani več let čakali
na ureditev ceste
Slug - Fesel.
Zaradi pomanjkanja denarja
je cesta večkrat izpadla
iz programa za posodobitev.
Letos pa so prebivalci,
ki so vezani na to cesto,
le dočakali trenutek,
ko je podžupan
mestne občine
Silvo Pritrznik (na sliki)
predal cesto
v uporabo.

Foto Franc Jurač

POLICISTI MED MISLINJSKIMI MALČKI

FRANC JURAČ

Na pobudo sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v občini Mislinja, so policisti slovenjegraške prometne policije obiskali malčke vzgojno-varstvenega zavoda v Mislinji. Seznanili so jih z varnostjo v cestnem prometu, razdelili pa so jim tudi kresničke, katerih sponzor je bil tudi

letos prevoznik šolskih otrok Milan Merzgovnik iz Mislinjske Dobrave.

Malčkom pa so za tem policisti pokazali še vajo s službenimi psi in jim pokazali policijska službena vozila.

Foto Franc Jurač

NEDELJSKI IZLET

MARJAN ČUJEŠ

Najprimernejši dnevi za izlete po naši mali deželi so jeseni, ko vročina popusti, cestni turistični vrveži pa se poleže. Za vožnjo pa sem jaz, kot star šofer, pripravljen tako kot tisti, ki pravi, da sicer sploh ne pije, če pa že, pa le v dobri družbi ali kadar je osamljen. Torej vedno! Žena poskrbi za malico, jaz pa za avto in kmalu sva na cesti, kjer se kar med vožnjo odločiva za smer in cilj tistega dne.

Takrat, ko sta z nama na izlete hodila še sinova, smo obiskovali kraje po njihovi želji, voziti je morala pa žena, ker sem bil jaz, vaje vožnje in tempa svojega tovornjaka, zanju vedno prepočasi. To hibo bom izgleda na stara leta popravil, saj cestni redar ne dela izjem. Poleti me je na avtocesti ustavil policaj in povprašal: "Kam pa tako hitro, očka?" V šali sem mu odvrnil: "Tem divjakom, ki švigajo mimo mene, bi rad ušel!" Da vozim tako le, kadar sem osamljen ali pa v družbi divjakov, pa sem raje zamolčal, ker njegov nastop ni spominjal na pravega policaja.

Ni mi napisal položnice, pač pa me je našel na moji bolj občutljivi točki. Ko si je ogledal dokumente in ugotovil, da imam še vedno veljavne vse kategorije od kultivatorja do avtobusa ter še priznanje vzornega voznika, mi je vrnil vozniško dovoljenje z besedami: "Vozite srečno in se potrudite, da na cestah ne boste delali sramote stanovski organizaciji, ki vam je to priznanje podelila!" Rdečica sramu na mojem obrazu mu je lahko potrdila, da je svoj namen dosegel. Ta pa res ni bil pravi policaj, saj se nanj še jeziti nisem mogel.

Sinove so na izletih pozneje nadomestili najini starši, cilji pa niso bili več zoološki vrtovi in kopališča, ampak romarske poti kot so Sveta gora, Višarje nad Trbižem in Brezje. Za slednje in pot po treh deželah sva se odločila tokrat. Železna Kapla in Jezerski vrh sta bila kmalu za nama, na oddaljenem travniku pri cerkvi Brezjanske Marije pa sva našla tudi parkirni prostor. Tu sva naletela na prijatelja z Gorenjske, ki se je med plačevanjem parkirnine šalil: "Kjer so Brezje in Višarje, tam se meče proč denarje. On že ve, saj je njegova sestra nuna, stric pa duhovnik v Ameriki. Med potjo do cerkve je še bentil na svojega dušnega pastirja, ki da gre po opravih v Ljubljano kar v kratkih hlačah, kar še ni najhujše, nespodobno pa je, da si pri pokopu svojega farana še nogavic ne obuje, ampak pride v svečanem odelu in natikačih. "Kaj hočemo, tudi Jezus je hodil bos", sem mu odvrnil in kot stari nergač potožil, da se tudi jaz težko privajam na sodobnost.

Spominjam se, s kakim spoštovanjem in tesnobo v prsih sem pokleknil ob rob ceste, kadar je šel naš župnik na zadnjo spoved k na smrt bolnemu človeku. Odet v črno mašniško obleko je nesel v rokah najsvetejše, spremljal pa ga je ministrant z zvončkom v

Na sliko je vse, kar si lahko šofer želi.

Otoček sredi jezera, pa voda, starši, ženica.

Najraje sem pa tu - doma.

▲ Foto Marjan Čuješ

roki. Jaz sem svojega župnika do njegove smrti pozdravljajal s "Hvaljen Jezus", danes pa, ko srečam kakega duhovnika v "adidaskah" in s športno torbo na ramenih, si tega ne upam več, ker bi mimoidoči mislili, da si iz koga norca delam. Med takim razpravljanjem, ki je značilno za stare in sitne ljudi, ki ne morejo v korak s časom, sva prispela do cerkve na Brezjah, ki pa tudi niso več to, kar so bile. Bolj kot maši, je bilo podobno mitingu.

Glasovi treh duhovnikov, ki so opravljali obred pod šotorom pred cerkvenim vhodom, so se mešali z glasovi množice ob stojnicah in smehom pivcev ob bližnjem šanku. Tudi v cerkvi ni bilo pravega vzdušja. Med nemirno množico, poslušati glas iz zvočnika, brez mašnika pred oltarjem, je pa tako, kot po televiziji gledati kakega markantnega policaja v tem našem najbolj znanem

svetišču. Ob tem sem pomislil na nepozabne maše na Sv. Višarjah v Italiji, brane v treh jezikih s posebno naklonjenostjo do peščice Slovencev ali vzdušja, ki ga zna pričarati za svoje romarje podgorski župnik gospod Leopold Korat v skrivnostnih rimskih katakombah. Je že tako, da meni več pomeni mir v idilični cerkvi Sv. Ane v Koprivni ali pri Sv. Lenartu na Platu, kot pa taki veliki shodi, kjer se ne moreš posvetiti svojim mislim, torej temu, za kar v cerkev greš.

Pogled na visoki Triglav, ki se je kopal v soncu, naju je razvedril, zato sva se odpravila še na blejski otok, kamor naju je z ostalimi potniki prepeljal zgovoren pletnar. Med prijaznim kramljanjem nama je priznal, da je njemu vseeno, v čigavi lasti bo otoček s cerkvico, saj mostu tja ne bodo zgradili in njegov posel zato ne bo ogrožen.

Pa še prav ima, saj je v dobri uri, kolikor je ogled trajal, samo od naju iztržil 3400 SIT in ker nas je bilo v čolnu osem parov, si zadovoljstva ni težko izračunati, saj so dnevi v sezoni dolgi.

Pot naju je nato vodila proti Bohinju, kjer sva nameravala na vlak, ki vozi avtomobile do Mosta na Soči, ker pa je odpeljal šele čez dve uri, sva jo mahnila na Soriško planino, kamor sem pred leti vozil sina na smučarska tekmovanja, pa tudi ženi bi rad pokazal tiste lepe a težavne kraje pod Blegošem in Poreznom.

Po ogledu slikovite vasi Sorice sva se kmalu znašla na ovinkasti cesti v Bačo in Podbrdo, ki nudi nedeljskemu šoferju, ki je nekoč po podobnih cestah prevažal les, obilo užikov. Tolmin in Kobarid s svojim svetovno znanim vojaškim muzejem sta hitro za nama. Med vožnjo po dolini Soče sva opazovala številne raftarje v njihovih čolnih, ustavila pa sva se šele v Logu pod Mangartom, kjer sva med ogledovanjem naplavljenih dolin podoživljala grozo domačinov v tisti usodni noči, ko je plaz v nekaj urah za vedno spremenil podobo prelepe vasi.

Na Predilu je bila kar precejšnja gneča zapoznelih turistov, ki pa so se kmalu porazgubili in na italijanski strani ni bilo več gneče.

Napravila sva še krog po Trbižu, ki je bil tokrat dolgočasna prazna vas, nekoč pa za Slovence najbolj oblegano trgovsko središče. Z lagodno vožnjo sva nato nadaljevala pot po Avstriji in uživala ob lepo urejenih domačijah, večerno sonce pa naju je našlo že na domači terasi, kjer sva sklenila lep dan.

Le eno napako ima tak izlet - vedno se sprašuješ, koliko jih bo še! Ampak, tako je pač življenje upokojencev, ki nismo zdravi, če nas kaj ne skrbi. Ko smo bili v službah, smo si želeli zdravi dočakati penzijo. Sedaj, ko smo to dosegli, pa si želimo zdravi dočakati še smrt.

To pa niso zahteve, so le skromne želje, ki se včasih uresničujejo, ali pa tudi ne. ▲

RAZBORSKA PREPROSTOST

MILENA TRETJAK

V Razborci, med obronki gozdov, tam kamor komaj segajo sončni žarki, se razprostrira majhna jasa. Na tej jasi je domačija Jožeta Plazovnika.

Čeprav živi sam pravi, da mu ni nikoli dolgčas, če pa že, pa stopi k bližnjim sosedom na pogovor ali pa lepe trenutke deli s svojimi živalmi. Letošnje leto jih je namreč povečal kar za nekaj članov. Tako ima poleg mačk, perutnine in psa, kar celo družino koz, na katere je Jože še posebej ponosen. Pravi, da ni lepšega, kot če te namesto ure zbudi glasen petelinji glas.

Jožeta osrečujejo živali in narava, kaj pa nas osrečuje v samotnih dneh?

1. Jože Plazovnik med svojimi »najboljšimi« živalmi, na katere je še posebej ponosen.
2. Njegove živali dobro poznajo pot na pašo.

Foto Milena Tretjak

SPET NOVIM DOŽIVETJEM NASPROTI

SILVO JAŠ

Tudi letos so se zbrali navdušeni motoristi, upokojeni gozdni delavci s svojimi "Tomos" in jo mahnili novim dogodivščinam naproti. Same pohorske korenine, Franc Sovič, Ludvik Ramšak, Franc Ogriz, Franc Kotnik in Jože Založnik so se odpeljali skozi Mislinjski jarek na Roglo, do Mašinžage, na Lovrenc na Pohorje, na Puščavo, kjer mašuje domačin Mislinjčan Jože Tovšak.

Od tam so nadaljevali pot do Ribnice na Pohorju, na Plesnikovo pod Ribniško kočo, na Pungart, do kmetije Turičnik in naprej proti Razborci, v Dovže in Podgorje.

Od tu so zavili na Uršljo goro, Plešivec, Razbor, Suhi dol, Šmiklavž, na Graško goro in Završe ter nazaj proti Mislinji, kjer so začeli svojo pot.

V celem dnevu so prevozili skoraj 200 km, ponekod v težkih razmerah. Seveda so si ob zaključku vožnje, (čeprav niso hoteli priznati, da so jih nekoliko bolele tudi "ta zadnje") obljubili, da se ob letu spet srečajo, če jim bo zdravje dopuščalo.

In Franc Sovič, vodja motoristične skupine, že sedaj snuje načrte za naslednja potovanja. ▲

Spet z motorji novim doživetjem naproti.

Foto Silvo Jaš

KAPELICA IN IZVIR VREDNA OBISKA

SILVO JAŠ

Na Jeznikovem vrhu, visoko nad Zgornjim Legnom sta Tone Gros in njegova žena Vinka kupila nekaj zemlje. Tam sta si postavila lično brunarico in uredila okolje tako, da vse skupaj izgleda pravljичno. Skoraj vsak dan prideta sem iz mesta Slovenj Gradec, da se izogneta mestni sivini in dolgočasju.

V septembru pa je bila pred njuno brunarico pravo slavlje. Zbrala se je množica ljudi od blizu in daleč, takih, ki so iskrenih misli in dobre volje. Tone in Vinka sta namreč postavila ob poti, ki vodi potem tja v osrčje Pohorja, popotno znamenje, sila domiselno urejeno kapelico in v njo postavila obnovljen kip Marije. Kipec je star več kot sto let. Tone ga je dobil v dar od svojega bratranca Toneta Zupanca.

Sama kapelica simbolizira nekakšno notranjo srečo in mir.

Tone in Vinka ob kapelici na Jeznikovem vrhu.

Foto Silvo Jaš

Popotnik, ki ga pot zanese tod mimo, prav gotovo postoji pred njo in se zamisli.

Tone pa je streljaj nižje zanimivo uredil tudi studenec. V tistem mračnem gozdu je voda pravi balzam; bila pa je tudi za nas, ko smo si studenec ogledali.

Na posebni tabli ob studencu piše: "Popotnik, če boš to vodo pil, boš zdrav in vesel ter dolgo živel".

Posrečeno, ni kaj!

Oba nova objekta je na slovesnosti blagoslovil slovenjgraški župnik Peter Leskovar.

Kakorkoli že, Tone in Vinka sta dosegla svoj dolgoletni cilj, izpolnila se jima je dolgoletna želja, dati in pustiti tudi prihodnjim rodovom nekaj, kar jih bo spominjalo nanju.

Podobne so tudi misli Tonetove sestre Gretice, ki je po svojih močeh tudi pomagala.

Jeznikov vrh pa je s tema dvema simboloma poleg njegove idilike, neokrnjene narave pa tišine spet bogatejši še za nekaj več. ▲

ZVEZA HRANILNO KREDITNIH SLUŽB SLOVENIJE, p.o. LJUBLJANA
POSLOVNA ENOTA SLOVENJ GRADEC
Telefon 02 883 93 00

Z blagajniškimi mesti:
Slovenj Gradec, Celjska 7
Mislinja
Dravograd
Radlje ob Dravi
Prevalje

☎ 02 883 93 13
☎ 02 885 70 50
☎ 02 871 04 90
☎ 02 888 00 10
☎ 02 881 78 10

Svojim varčevalcem nudimo:

VODENJE TOLARSKIH VLOG ZA DOMAČE FIZIČNE IN PRAVNE OSEBE

- hranilna knjižica vam omogoča neomejeno gotovinsko razpolaganje s sredstvi na knjižici
- žiro račun za občane, samostojne podjetnike in društva
- tolarске vezave, ki so lahko kratkoročne in dolgoročne
- tekoči račun predstavlja sodobno obliko brezgotovinskega poslovanja, vključuje tudi možnost pridobitve bankomatske in plačilne kartice

KREDITIRANJE ZA NASLEDNJE NAMENE

- investicije za kmetijske namene
- dopolnilne dejavnosti na kmetijah
- nakup kmetijskega repromateriala
- potrošniška posojila

HKS POSREDUJE

- posojila Javnega sklada RS za regionalni razvoj v različne oblike državnih subvencij in subvencij lokalnih skupnosti namenjenih kmetijstvu

DODATNE STORITVE

- MAGNA kartica
- posredovanje pri trgovanju z vrednostnimi papirji

PLAČILNI PROMET

- plačevanje vseh vrst položnic
- unovčevanje nakaznic

OHRANJAMO TRADICIJO IN SKRBIMO ZA RAZVOJ

Dober recept Dobro domače pecivo

Pred kratkim sem krožnik s pecivom, ki ga je spekla moja mama, pozabil čez noč na mizi. Zjutraj je bilo že suho in mislil sem, da bo za v koš. Ko pa sem ga vseeno poizkusil, sem ugotovil, kako je šele sedaj dobro. Ponujam vam recept zanj, pa poskusite tudi vi.

Potrebujemo:

20 dag gladke moke
10 dag sladkorja v prahu
10 dag masla ali margarine
1 jajce
1 vanili sladkor
1/2 pecilnega praška

Za namaz potrebujemo:

12 dag masla ali margarine
12 dag sladkorja v prahu
0,5 dl ruma
3 žlice mleka
28 dag mletih orehov
8 dag marelične marmelade
žlico medu

Iz vseh sestavin zmesimo testo, ki mora biti bolj trdo. V pekač položimo PEKI papir, da se testo ne prime in nanj položimo testo. Testo premažemo z marelično marmelado in medom. Ostale sestavine za namaz zmešamo in premažemo testo. Pečemo 20 minut pri 200 stopinjah in še toplo razrežemo.

DOBER TEK!

Recept je za vas našel Janez Bauer

OD PASTIRJA DO GOZDARJA - IVAN ŠPEGU IZ MISLINJE

FRANC JURAČ

O svojem življenju in delu govori vehementno, spomini pa se mu radi vračajo v tiste čase otroštva, ko je bilo zanj najtežje. Rodil se je v družini, kjer je bil njegov oče krovec streh s škodlami. Takega dela takrat ni manjkalo, a zaslužek je bil zelo skromen. Otroci so se prebijali po svoje.

Ivan Špegu iz Mislinje, nekoč naš delavec, danes upokojenec, je že kot otrok moral prijeti za delo. Pet let je v šolskih klopeh trgal hlače, potem pa je odšel za pastirja, zdaj k nemu, pa zopet k drugemu kmetu. Spominja se, da je pasel živino v strmih rebrih, večkrat pa mu je živina ušla v gozd ali pa na bližnje njive, posejane z žitom. "Ni mi bilo lahko. Ko sem bil star petnajst let, sem šel služiti v Pako pri Velenju. Tu sem zdržal dobri dve leti, leta 1945 pa sem moral v partizane in potem sem bil z doma vse do leta 1948, ko sem odslužil svoj vojaški kadrovski rok. Po vrnitvi od vojakov sem si poiskal zaposlitev. Delo sem dobil pri takratni gozdni upravi v Mislinji, kjer sem nekaj let delal kot gozdar sekač, opravljal pa sem tudi razna gojitvena dela. Potem se mi je ponudila priložnost in

Jožefa in Ivan Špegu

Foto Franc Jurač

opravil sem gozdarsko šolo. Nekaj let potem sem bil delovodja in revirni vodja v revirju Mislinja. Po nekaj letih sem to službo izgubil in sem ponovno opravljal sekaška dela dobrih dvajset let, po tem pa sem bil spet delovodja do leta 1984, ko sem odšel v pokoj", pravi Ivan Špegu.

V tistih mladih rosnih letih, ko si je pridno služil kruh po mislinjskih gozdovih, je v njem tlela želja, da si ustvari tudi družino. Spoznal se je z Matičevo Pepco in leta 1951 sta se poročila.

Nekaj let sta živela na ženinem domu pri Maticu na Tolstem vrhu pri Mislinji. Vsakodnevna pot na "šiht" pa je bila težka, zato sta se odločila, da se preselita v dolino. Tu sta pričela razmišljati o gradnji lastnega doma. Kljub eni plači, ki je bila pri hiši jima je uspelo, da sta zgradila svoj lasten dom. Kmet Plantak jima je podaril košček zemlje, na katerem sta postavila svoj skromen dom, v nem pa podarila življenje trem otrokom, Mariji, Miranu in Dragici. Težko življensko pot pa je imela tudi njegova žena

Jožefa, ki izhaja iz družine gozdnih delavcev. Sama rada pove, da je že kot otrok izgubila mamo, potem pa je skrb za njo prevzela njena teta Terezija, s katero sta skupaj hodili v gozd na delo. Pogozdovali sta in čistili.

Najbolj pa se spominja, kako je morala kot trinajstletna deklica pomagat sekat hmeljavke, kar je bilo še posebej težko. "Ko sva se z možem poročila leta 1951, sem ostala doma. V hlevu sva imela po eno do dve kravi in nekaj prašičev, skrbela sem za otroke in tako imela vsak dan polne roke dela. Tu pa tam sem odšla še v 'tavarh' h kakšnemu kmetu. Čeprav sem nekaj let v tistih mladih letih opravljala dela v gozdu, danes od tega nimam nič, ker so bila le priložnostna dela. Zdaj čakam na starostno pokojnino, da bom vsaj na stara leta nekaj imela", v šali pove Jožefa Špegu.

Skupna življenska zakonska pot Ivana in Jožefa Špegu je dolga celih petdeset let. V krogu svojih otrok, sosedov in prijateljev sta praznovala zlato poroko. Ob tem zlatem jubileju jima iskreno čestita tudi Viharnik z željo, da bi srečna in zdrava dočakala še biserno in diamantno poroko. ▲

VEČNO SAM IN OSAMLJEN IVAN TOMIC

SILVO JAŠ

Nekakšen posebej je Ivan Tomic, ki skromno živi v mali hiški, na strmi rebri nad pokopališčem v Podkrajju pri Velenju. 66 križev si je naprtil. Marsikomu se zdi čudak, drugi pravijo, da je neobičajen človek. Pa vendar, v Ivanovi notranjosti se skriva dobro srce. Kar naprej se smeji, čeprav drobnih ustnic iz njegove košate brade skoraj ni videti.

V svoji bajti živi sam. S skromno podporo se prebija skozi življenje iz dneva v dan, iz meseca v mesec. Kdo ve, kakšne misli se mu porajajo v glavi, kajti njegova govorica je silno težko razumljiva.

Ko se v njem prebudi nemirni duh, potem jo peš, z nahrbtni-

kom in svojo značilno obleko mahne v svet. Iz Podkrajja gre preko Graške gore na zelena prostranstva Pohorja.

Ivan tudi ne manjka na mnogih prireditvah.

Vedno se najdejo dobri ljudje, ki mu kaj primaknejo. Ima tudi stalne postojanke na kmetijah nad Mislinjo, od Pogorevcev do Pačnikov in naprej, kjer se med potjo ustavi, dobi kakšen priblišek, potem pa prenoči na skednju.

Sedaj, ko prihajajo bolj hladni dnevi, bomo Ivana nekoliko redkeje srečevali. Sameval bo v svoji hiški in, ko se bo v njem spet prebudil tisti nemirni duh, jo bo zagotovo spet mahnil v svet; ta večni popotnik in samotar. ▲

Ivan Tomic vse poti prepotuje peš

Foto Silvo Jaš

Zdi se mi prav, da vsaj s par besedami opišem sedanje stanje na kmetijah, ki jih je praded Voranc posedoval.

KMETIJA KANC - ALOJZ PAVŠE ST.

Velikost kmetije je skupno 48 ha, od tega je gozda 40 ha, nadmorska višina je 650 do 2000 m in že spada pod Uršljo goro. Leži na severni strani planine Hom in je pozimi le slabo osvetljena s soncem. Dom leži v "pritljičju" Homa. Njive in travniki so kljub bregovju primerne za obdelavo. Sedaj gospodari na kmetiji sin Štefan, oče Alojz pa je umrl leta 1992. Predčasno je predal posestvo sinu, sam pa se je preselil na Prevalje h hčerki. Tam je užival kmečko pokojnino z dodatkom borčevske.

Med okupacijo 1941 - 1945 je bila domačija "Raubšic" ena glavnih borčevskih postojank. Tu so se zbirali prostovoljci NOB, tu so se posvetovali politični vodje, ki so prišli iz mest z borci na teren, zbirale so se informacije, tu so se zbirali prispevki, ki so jih dajali simpatizerji od vsepovsod v hrani, živiliških kartah, denarju, sanitetnem materialu in drugim. Seveda se je tu oglašala okupatorjeva policija in poizvedovala za partizani. Slutili so, da se tu nekaj dogaja, a dokazati niso mogli. Sam gospodar Alojz je borce odstopil svojih sedem pušk. Znal je nemško, bil pa je tudi zelo prebrisan. Večkrat je ukanil policaje in pravočasno obvestil borce o nevarnosti. Kot lovec je navduševal tudi policaje, ki jim je tvežil razne resnične ali izmišljene zgodbe in jih tako spravil v dobro voljo, pa še dobro jih je postregel. Kako so se Kančevi, predvsem gospodar, izmikali nemški policiji, je še danes marsikomu uganka. Kljub temu se je leta 1944 znašel v celovških zaporih in tam prebil šest tednov. Tu so mu hoteli izsiliti priznanje, da sodeluje s partizani, vendar se je spretno zagovarjal. Vrnil se je domov, domačija pa je ostala do osvoboditve partizanska. Po vojni je prejel odlikovanje "za zasluge za narod" s srebrno zvezdo.

Kmetija Kanc

▲▼ Foto Mirko Kumer

Nekega dne sem se mimogrede oglasil pri njem in mu povedal, da grem v Hom opazovat gamse. Stala sva na dvorišču in gledala Hom. Rekel mi je: "Če prideš v eni uri na vrh, ti ob vrnitvi dam en liter 'šnopsa'!" Mislil sem si: "To pa ja vendar dosežem" in jo mahnil po strmini. Steza je vodila cikcakasto po Kančevem gozdu ob robu velike Podhovske frate. Jaz pa seveda, ko sem prišel do roba frate, sem zastal in pokukal, če bi videl kakšno divjad. Tako je minilo krepko čez uro, da sem prišel do vrha. Tisto noč, 11. junija 1959 sem tudi prespal malo pod vrhom. Težko sem našel na večer toliko ravnine za spanje, da ne bi zdrknil po bregu navzdol. Naslednji dan, ob vrnitvi

seveda nisem imel pravice zahtevati žganja, vseeno pa mi ga je dal en kozarček pa še malico.

Težko se preživljajo na tej kmetiji, saj živinoreja ne daje toliko, da bi pokrila stroške prehrane in vzdrževanja strojev in objektov. Doslej je to dajal gozd ob tem, da je kmet drvaril sam, ga spravil do kamionske ceste in v zadnjem obdobju tudi razžagal. To pa se seveda pozna v gozdu, ki postaja vedno bolj siromašen.

IN ŠE KMETIJA LUBENC - ALBIN PAVŠE

Po umiku pradedija Voranca na Ravnjakovo nekaj časa ni bila naseljena. Tu pa so pasli živino. Šele kasneje je dobil Matevžev sin Albi Pavše Lubenčevo v last.

Tedaj je posestvo merilo vsega le še 16 ha, od tega je bilo 13 ha gozda. Te površine se nahajajo v pasu od 800 do 1000 m visoko na južni strani planine Hom. Strmine travnikov so obdane z gozdovi. Domačije ni mogoče prej opaziti, preden ne pride iz gozda do hiše. Vidna je le iz nasprotne strani, s severnega slemena Uršlje gore.

V Mežiški dolini še nisem videl bolj strmega posestva, kjer bi ljudje gospodarili, gojili živino, saj ni primerne njive za obdelavo. Danes imajo v najemu nekaj ha lažnejše lege na sosednji kmetiji Kovs za pridelavo krompirja. Gojijo do 8 glav govedi in prašiče za domačo rabo. Da so v strmini dobili primerno ravnino za hlev in stanovanjske stavbe,

Kmetija Lubenc, v ozadju Hom

so morali spodnjo stran stavbe dograditi do primerne višine.

Na tem gruntu se je Albi mučil več kot 60 let s hromo nogo od mladosti. Umrli je leta 1996.

Da so živeli skromno, mi ni treba posebej opisovati. Grunt je podedovala hčerka Marijana Pavše, poročena Gradišnik. Živi z možem invalidom ter dvema hčerkama; ena je že v službi. Z njo živi še vdova mati brez vsakega dohodka. Pred nekaj leti so dobili cesto do hiše in s tem dostop do doline z avtom in traktorjem.

Ali bo tudi v bodoče tukaj dom hčerkama, ko se bosta osamosvojili, nisem izvedel, ker ju ni bilo doma. Pred slovesom pa mi je mati naročila, da ne smem pozabiti na že znano pripoved.

Lubenčeve strmine Foto Mirko Kumer

ko, ki se tu ponavlja iz roda v rod: "Ko so v teh krajih še živeli medvedi, se je eden teh nekega večera znašel tudi pred bližnjo hruško strdenko. Ker na tleh ni bilo dovolj hrušk, deblo pa je bilo precej debelo, drevesa ni mogel otresti kar s tal. Splezal je na drevo in ga stresel, da so se hruške kar vsule z drevesa. Ko se je spuščal na tla, je bil tako neroden, da je s hrbtom padel na prislone gare, ki so bile prislone k drevesu in podložene. Pri tem so gare poskočile, zavora je izpadla in so se potočile po strmini. Medved je zatulil na koncu travnika so gare butnile v drevo in medveda odvrgle. Medved je brundal in šepajoč odkrevsal v gozd, v planino in nikoli več ga niso videli. ▲

SREČEN DAN MARIJE MERZDOVNIK

ANA URŠEJ

"Dans je moj srečen dan", mi pred kratkim vsa nasmejana pride naproti in reče Marija Merzdovnik iz Dovž. "Kaj vas je tako osrečilo", jo vprašam. "Veste, danes se mi je rodil deseti pravnuk."

"Iz srca vam čestitam, res je že številčen ta vaš rod. Zato ne boste nikoli umrli." "Ja, kaj pa mislite, vsi bomo umrli, nobeden ne bo ostal tukaj na tej zemlji", odvrne. "To imate prav", ji pri-trdim, "ampak jaz to gledam

drugače, v svojih potomcih boste živeli naprej.

V njih se bo pretakala vaša kri, prevzeli bodo vaš značaj..." "Mislite", mi pravi.

Marija Merzdovnik je še pri svojih visokih, 80 letih čila in zdrava. Je dobre postave in še hitra. Njena korajža prekaša več mlajših tukaj v Dovžah.

Opravlja še vsa dela na kmetiji, saj so njeni mladi v službi. Tudi mleko še vozi vsako jutro v mlekarno.

Marija že mnogo let zveni v naši mali cerkvi sv. Urban, zju-

traj in zvečer. Če kdo umre v fari, nas ona vedno z zvonenjem obvesti o tem. In, ko čisto sama v cerkvi zvoni, ji včasih spolzi solza po licu, ker se ji ob melodiji zvoncev prikažejo vse slike njenega življenja, v katerem ni bilo samo rož, ampak tudi veliko trnja. ▲

Objeti tudi star obraz je najlepši dokaz, da spoznaš skrivnost modrosti in starosti ter našo pot življenja.

Marija Merzdovnik

KRIŽ NA ČRNEM VRHU

LEOPOLD KORAT

Pred desetimi leti, v času osamosvajanja Slovenije, sta svoje želje in delo združila župnijski urad Šentilj pod Turjakom in planinsko društvo Mislinja. Po zamisli in delu dr. Lojzeta Pogorevca, kirurga slovenjegraške bolnišnice, sta postavila znamenje križa na najvišji točki Pohorja - 1543 m nadmorske višine. Zvarjeno železo predstavlja tri križe, ki so bili postavljeni na Kalvariji, kjer so križali Kristusa.

Ob letošnji desetletnici postavitve in blagoslovitve (oktobra pred desetimi leti je znamenje blagoslovil škof Kramberger), se je zadnjo nedeljo v septembru zbralo čez sto ljudi, prijateljev planin in gora. Pred začetkom svete maše je spregovoril predsednik PD Mislinja Mirko Tovšak. Kratko je predstavil delo in postavitev križa pred desetimi leti. Uvod v bogoslužje s pozdravnimi besedami je začel gospod Tine Tajnik, župnik v Šentilju. Mašo je ob sodelovanju župnika iz Ribnice na Pohorju vodil župnik iz Podgorja. Razmišljal je o znamenju križa, še posebej pa o naših gorah in planinah. Dejal je, da je velikokrat v našem času gora tista, ki molči in nas uči kljub naglici obstati in "premeriti daljo in nebeško stran".

Križ na gori je lahko človeku znamenje, ki sredi skrbi in težav, sredi nevarnosti vojn in drugih nesreč, prinaša novo upanje. Ob koncu slovesnosti je zaigrala še godba na pihala (v manjši sestavi). Prapor PD in slovenska zastava sta ob koncu slovesno zavihrali, saj je čez pohorske frate zapihal hladen jesenski veter, megla pa nam je zastirala pogled v dolino. Toplo je bilo v naših srcih, saj smo se srečali s planinskim svetom, ki pa je že naznanjal prihajajočo zimo. Naj zaradi tega prijetnega srečanja ostaja tudi sredi zime lep spomin. ▲

OB DNEVU MRTVIH POSLEDNJA MISEL

Ni vsako rojstvo veselje, ni vsak otrok zaželjen, veliko otrok je rojenih brez ljubezni. Mnogi preživljajo bedno življenje. Ti ne bodo nikoli okusili radosti starševske ljubezni. Vsakdo ima pravico do dostojnega življenja in ljubezni. Vendar, vsem in vsakemu to ni dano.

Življenje je kot kmet, ki je delal in garal. Sedaj, na starost jemlje v roke pšenico let in se spominja svojih let, ki so dozorela. Prehojenih življenjskih poti se še posebej spominjamo ob dnevu mrtvih, ko razmišljamo o pokojnih.

Vsako leto smo bližje smrti, ki marsikdaj ne izbira, samo pobira. Velikokrat je že zibelka podobna krsti. Čas hitro beži in tudi letos, ob 1. novembru nas bodo bele krizanteme in sveč spomnile, da so bili, da so nekoč hodili z nami, čustvovali, ljubili in trpeli. Ob tem se vedno zavemo, kako je življenje kratko in kako čas beži.

Viktor Levovnik

* 1924
+ 2001

IVAN NAVOTNIK, HRIBSKI ANZI

Umril je, ni ga več, Ivan Navotnik, Hribarski Anzi po domače. Vse življenje se ga je držalo ime domače rojstne hiše. Po poklicu je bil električar, v službi pri Elektrogospodarstvu, doma na svoji majhni krpici zemlje pa je bil priden, skrben gospodar, dober mož, družinski oče, sosed in prijatelj.

Anzi se je rodil 10. decembra 1924, umrl pa je 24. septembra 2001, v 77. letu življenja.

Osnovno šolo je obiskoval v Kotljah. Leta 1942 je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko. Prišel je na zahodno fronto, kjer je preстал mnogo hudega.

Domov iz nemške vojske se je vrnil v jeseni leta 1945. Že jeseni leta 1947 je dobil službo pri Elektrogospodarstvu. Omogočili so mu šolanje v Mariboru in Slovenj Gradcu, da je postal uspešen električar. Priden in zanesljiv delavec je bil, da so ga imeli radi sodelavci in predpostavljeni. Priljubljen je bil pa tudi v Kotljah, na Selah in drugod, ker je rad pomagal ljudem, jim odpravljaj razne električne okvare pri hišah.

Leta 1953 se je poročil in si ustvaril družino. S Čreslovnikovo Kristo sta v srečnem zakonu vzgojila štiri otroke, dva sina in dve hčerki. Vse sta izšolala in jih dobro vzgojila.

Anzi je bil zelo pošten, prijazen, predvsem pa delaven človek, tako v službi kot tudi doma. S Kristo sta na novo zgradila hišo in vsa gospodarska poslopja pri bivši Hribarski bajti, ki sta jo podedovala. Obdelovala sta polje in redila krave, svinje in kokoši. Ko se je Anzi leta 1985 upokojil, se je še z večjo vnemo posvetil domu in zemlji. Delal je prav zares do svojega zadnjega diha.

Da je bil priljubljen med svojimi sodelavci pričajo vsakoletni obiski pri njem na domu in tudi njihova številna udeležba na Anzijeve pogrebu. Njegova bolezen in prezgodnja smrt sta domače in bivše sodelavce, sosede in vse nas njegove prijatelje, resnično presenetila.

Lepa hvala za vse, kar si nam v svojem življenju dobrega in lepega zapustil.

Rok Gorenšek

* 1926
+ 2001

FRANC ADAMIČ

Več kot tri mesece je že minilo, od kar smo se poslovili od Franca Adamiča – Plaznikovega Francija iz Bistre.

Ko pišem besede slovesa, se mi morajo misli vrniti kar nekaj let nazaj. Teh nekaj let je obležal bolan. Edino sonce, nekaj svetlega so mu prinesli družinski člani in čas, ko je dostikrat v svojem invalidskem vozičku skoraj nepremično zrl na travnik, njivo ali gozd; premišljeval in občudoval.

Franci se je rodil 31. marca leta 1926 na Prevrženovi kmetiji v Bistri, kjer sedaj gospodari ena od dveh njegovih sester. V družini je bil še brat, ki pa je bil starejši.

Nič kaj prijetnega ni doživel v mladosti. Predvojni časi, časi negotovosti, strahu in napetosti so bili to. Še vedno željnega drobnih mladostniških navihanosti so prišli iskat nezaželeni vsiljivci in z njimi je moral v Nemčijo v za bodočega vojaka pripravljeno taborišče, v Arbeitdienst. Nemirni duh, želja po svobodi in sposobnost so ga pripravili do spektakularnega pobega iz tega taborišča in do odhoda v partizane. Tudi v partizanih je preživel s srečo. Pri Macesu nad Solčavo je bil resno ranjen, še huje pa je bilo pri Fajmutu v Topli, ko so ga Nemci presenetili in dobesedno ujeli na roke. Prav iz rok se jim je iztrgal in kot dober poznavalec terena in spreten kot je bil, jim je srečno ušel.

Leta 1957 je spoznal ženo Milko, ki je pri iskanju dela v naše kraje prišla iz Zgornje Savinjske doline. Dobro sta se razumela in zakon sta dopolnila dva sinova, Janez in Franc.

Na željo deda je od strica v letu 1960 prevzel Plaznikov »grunt«. Srednje velika kmetija je sicer nudila zadosti, vendar je bilo za to potrebno tudi veliko dela.

Partizanska leta so pustila tudi težave. Še mlad, dvaintridesetleten je resno zbolel na pljučih in od takrat je bil krhkega zdravja. Dalj časa je preživel tudi v bolnici za pljučne bolezni.

No, in kot je dostikrat v življenju; ko ti je lepo, ko je Franci svoje posvetvo izročil sinu, pa je prišlo gorje. Pri Franciju je bilo to gorje bolezen, kateri se s svojo krhkostjo ni znal zoperstaviti. Saj so mu pri premagovanju bolezni stali ob strani domači in tudi nekateri lovci, ki so obiskovali stanovskega kolega, vendar je začela njegova življenjska volja vse bolj pešati.

Vse poredke je bil dobro razporejen, vse redkeje si ga ujel, da ti je povedal kaj o naravi, o delu na kmetiji ali pa o zgodovini kraja. Krasilo ga je res dobro opazovanje narave in ljudi in povrh vsega zares dober spomin.

Ob slovesu, ki se ga je udeležilo veliko prijateljev in znancev so se govorniki ob slovesu po vrsti zahvaljevali ženi in otrokom z družinami za vso skrb in nego Francija. Vsi ga bomo ohranili v spominu kot poštenega, tihega in vzornega prijatelja, soseda in solovca.

Janez Švab

* 1922
+ 2001

IVANKA MERZDOVNIK

POPRAVEK

V prejšnji številki Viharnika je v poslovnih besedah ob smrti Ivanke Merzdovnik nastala neljuba napaka, ko je z zamenjavo črke beseda dobila čisto drug pomen in je iznakazila vsebino stavka.

Pravilno se stavek glasi: »Zavedala se je, kako trd je bil njen vsakdanji kruh, zato je imela toliko raje ta grunt, ki ga je pol stoletja zalivala z znojem, ki je brazdal njen obraz.«

Avtorju prispevka, predvsem pa svojcem Ivanke Merzdovnik se iskreno opravičujemo.

Uredništvo

* 1906
+ 2001

Zapel je ostriški zvon,
Očkovi mami v slovo.
Poln bolečin bo ostal spomin,
ostala bo praznina, molk in tišina.

MARIJA MORI roj. OČKO

Nemilo je usoda posegla med nas in nam vzela nadvse drago mamo, babico, prababico, praprababico, Očkovo mamo iz Goriškega vrha. Smrt vedno hudo boli. Takrat, ko umre bližnji se šele zavemo, da ga ne bo nikoli več. Dobro je le to, da nam je prihodnost zastrita in da na preteklost sčasoma pozabimo. Bolečino in žalost občutijo najbolj pokojnikovi svojci.

Življenje Marije Mori se je pričelo 8. februarja leta 1906 pri Očku na Goriškem vrhu. Komaj 12-letni je umrla mama in morala jo je nadomestiti pri gospodinjstvu in z ramo ob rami pomagati očetu pri gospodarjenju. Kot vsako dekle, si je tudi Marija zaželela svoje družine. Spoznala je Morijevega Titusa in se z njim leta 1932 poročila. V zakonu so se rojevali otroci in družina se je večala. Življenje je podarila 15 otrokom, od katerih jih živi 13. Tako številna družina je zahtevala tudi veliko skrbi in odrekovanja. Očkova kmetija je ob skrbnih in pridnih rokah gospodarjev, zdravim razumom in voljo zmogla preživeti družino.

Življenje je teklo, otroci so odrasčali in začeli eden za drugim odhajati od doma in si ustvarjati svoje družine. Naenkrat sta ostala sama. Ker so bili otroci vzgojeni v ljubezni in delu, so se vedno radi vračali pod domači krov in pomagali staršem pri delu.

Marija je v mladosti končala enoletno kuharsko šolo v Mariboru. Svoje kuharsko znanje je uporabila na številnih ohceti in sedminah, kjer je kuhala. Zelo rada je prisluhnila lepi domači pesmi in pritegnila ji je tudi sama. Kljub materinskim in gospodinjstkim obveznostim je zelo rada brala knjige in časopise, vse dokler ji je dopuščal vid in tako bila vedno na tekočem z dogodki.

Poleg njene delavnosti je k njenim častitljivim letom gotovo pripomogla njena neuničljiva dobra volja. Vse do 89. leta starosti je še kuhala za vso družino, potem pa je izročila kuhalnico snahi Ivanki.

Leta 1989 ji je v 84. letu umrl mož in odleje se je še bolj posvetila svojim otrokom, vnukom, pravnukom in praprnukom, ki so jo zelo radi obiskovali. Očkova mama je vedela kaj je življenje tukaj v hribih, vedela je tudi, kaj so radosti življenja, ko so se v njenih poznih letih vračali njeni potomci in z njimi vsi lepi spomini, ki so zasenčili slabe in vojne čase. Očkova mama je lahko ponosna na prehojeno pot, saj sta z možem zapustila prihodnjim rodovom zgledno kmetijo. Na njej se poraja nov rod mlajših; v sinu Jožetu in vnukih nastaja kleno in neomajno nasledstvo.

Kakor mora kloniti vsako živo bitje, je usoda presekala nit življenja tudi Mariji, ki je utrjena končala svoje življenje v 96. letu starosti. Pogrešali jo bodo njenih 13 otrok, 26 vnukov, 22 pravnukov in dva praprnuka.
Ferdo Knez

* 1906
+ 2001

Sklonile glave so rožce moje,
nato pa umrle so žalostne vse.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, babice, prababice in praprababice **Marije MORI, roj. Očko**, ki smo jo 19. 09. 2001 položili k večnemu počitku, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vsem, ki ste jo v velikem številu pospremili k zadnjemu domu, ji darovali cvetje, sveče in za svete maše, nam pa usno, pisno in s stiskom roke izrekli sožalje.

Lepa hvala gospodu Ferdu, ki je doživeto opisal življensko pot naše skromne, delovne in nepozabne mame. Hvala pevcem, godbi na piha in Mateju za solo spev. Posebej se zahvaljujemo gospodu patru Simonu in gospodu dekanu za besede slovesa ter opravljeno mašo zadušnico.

Se enkrat hvala vsem in vsakemu posebej, ki se je boste spominjali in jo ohranili v lepem spominu.

Njeni

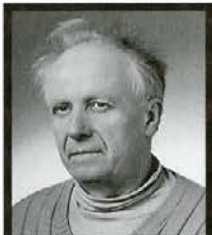
* 1930
+ 2001

ALOJZ KREMZER

Dan mrtvih je praznik, ko obstaneš ob grobu dragega; sorodnika, prijatelja ali znanca. Tako že šest let ne samo ob tem prazniku spominov, tudi ob drugih obiskih pokopališča, postojimo ob lepo urejenem grobu Alojza Kremzerja. Misli takoj uidejo k njegovi ljubezni do narave, do ljudi, do domačih. Čas celi rane, vendar vse je še preveč sveže, še vedno ga zelo pogrešamo domači, sodelavci, lovci, prijatelji in seveda velika množica mladih, ki jim je povedal marsikaj lepega, zanimivega o naravi.

Še težje, še globlje pa so rane pri domačih; ženi, hčerkah in vnukih.

Domači se zahvaljujejo vsem, ki se ob Lojzevem grobu ustavijo, se nanj spomnijo ali mu prižgo simbol spomina na umrlega, svečo.

Tu gomila zdaj tvoja leži
in srce pokorno ti spi!
Tvoj večni dom rože zdaj krasijo
in sveče ti v spomin gorijo.

V SPOMIN

22. avgusta je minilo leto dni od takrat, ko nas je zapustil dragi mož, oče, dedek in brat

MAKS KRAJNC iz Mislinjske Dobrave.

Tiho, žalostno in boleče je ob tvojem grobu, vendar si nam zapustil lepe spomine ter dobrote tvojega srca in pridnih rok.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, se ustavite ob njegovem grobu in mu prižigate sveče in prinašate cvetje.

Za njim žalujejo: žena Jožica, sinova Marjan in Jože z družinama, sestre Justika in brat Martin ter ostali sorodniki.

V SPOMIN

Dr. STANKO STOPORKO

Veliko časa mora preteči, da lahko le delno zabriše bolečino ob izgubi dragega človeka moža, očeta. Sedem let je vse prekratek čas, spomini so še vse preveč živi, bolečina močna, rana skeli. Najdražji trenutki so bili živeti s teboj.

Vedno nas bosta spremljala tvoja ljubezen in spoštovanje. Za vsako misel nanj in postanek ob grobu, hvala!

Tvoji najdražji

SPOMIN NA DUHOVNIKA IN PISATELJA FRANCA KSAVERJA MEŠKA

LEOPOLD KORAT

V Ključarovcih blizu Ormoža (župnija sv. Tomaž pri Ormožu) se je 28. oktobra leta 1874 rodil slovenski pisatelj Franc Ksaver Meško.

Umril je v Slovenj Gradcu 11. januarja 1964. Pokopan pa je bil 15. januarja na pokopališču ob cerkvi sv. Roka na Selah pod Uršljo goro. Tu je več desetletij župnikoval in pisateljeval med dobrimi ljudmi. Tako letos mineva že 80 let od njegovega prihoda v župnijo.

Če na hitro preletimo njegovo življensko pot:

V zaselku Grmi (Ključarovci) je preživel svoje otroštvo. O tem je sam zapisal: "Izredno dragi, nepozabni so mi ti lesi. Nikjer na svetu nisem našel več tako idiličnih, dasi pa krasnejših. Zakaj nobenih drugih mi ne olepšujeta in ne ožarijata s tako čudežnim sojem spomin in ljubezen." (Iz raja mojih dni).

Prve hlače je Meško trgal v klopih ljudske šole pri sv. Tomažu med leti 1882 in 1885. V jeseni 1886 se je po uspešno opravljenem sprejemnem izpitu vpisal v Ptuj v prvo nižjo gimnazijo. Rad je zahajal v gledališče. Velikokrat pa prav zaradi pomanjkanja denarja ni videl predstave.

Že v tem času je preko Mohorjevih knjig in branja drugih znanih pisateljev načel svoj talent pisanja. Za štiri leta (1890 - 1894) se je podal v knežje mesto Celje in tam obiskoval gimnazijo.

Iz tega obdobja je znan zapis A. Ovna, ki govori o Mešku in prijateljih s katerimi so hodili v gledališče: "Zaradi narodne zavesti so jih imeli na piki policaji in zagriženi nemčurski uradniki ter so jih za vsako malenkost tožarili na šolo - že, če so se po osmi prikazali na ulici, ali bili kdaj bolj glasni." Iz tega celjskega obdobja so že znane Meškove pesmi in črtice. V diplomski nalogi (Meško in njegov odnos do naroda in domovine, Maribor 1988) je teolog Marjan Plohl (danes župnik v Kotljah) zapisal ob Meškovi odločitvi, da vstopi v Mariborsko bogoslovje: "V duhovniški poklic je šel s svobodnim pomislekom in od te odločitve ga niso mogle odvrniti še tako močne srčne vezi, čeprav je bil vedno občutljiv in eleganten do ženskega sveta."

V Mariboru pa se ni našel v oblikovanju duhovniškega poklica, zato je sklenil, da po tretjem letniku odide na šolanje v Št. Pavel v Labodsko dolino. Ko je premišljeval kaj in kako mu je storiti, je prišel odgovor na njegovo prošnjo za vstop v celovško bogoslovje. To je bilo v letu 1897. Postaje njegove duhovniške poti pa so bile: Po posvečenju v mašnika (19. julij 1898) je odšel na prvo kaplansko službo v Škocjan v Podjuni. Po dveh letih v tem kraju je za pet mesecev odšel

v Žabnice v Kanalski dolini, od tod pa v Knežo, ki je bil nemški in protestantski kraj. 08. 02. 1901 je bil Meško prestavljen v Grebinijski kloster nad Velikovcem.

Ker še ni imel župnijskega izpita, je že po enem mesecu odšel v Šentanel nad Prevaljami. Najprej je bil kaplan, od 1902 pa do leta 1906 župnik. Zaradi bolezni in težke službe (v soupravi je imel še župnijo Strojna), se je 01. 09. 1906 preselil v župnijo Marija na Zilji. Tukaj, med koroškimi brati je ostal Meško deset let, ko se je moral fari odpovedati.

Do naslednje župnije, sv. Roka na Selah je moral dobri, skromni in ponižni duhovnik Meško veliko pretrpeti. Vse, kar je o tem zapisano, je le nekaj zunanjega, vse notranje in vse hujše trpljenje pa je odnesel s seboj v grob. Pravi križev pot so bile njegove poti od župnije do župnije.

Po tej vijugasti in strmi poti ga je pot mašnika pripeljala 01. 08. 1921 na Sele, najprej kot provizorja, od leta 1934 pa do smrti pa kot župnika. Na Selah se je januarja 1964 končala njegova duhovniška in pisateljska pot. Kot veliko slovenskim duhovnikom tudi pisatelju Mešku med drugo svetovno vojno ni bilo prizanešeno. Nemci so ga prijel in zaprli. Bil je izseljen. Preživljal je težko življenje izseljenca, brezdomca (kako ga je moralo boleti, ko vemo kako je ljubil svojo domovino). V stiškem samostanu je dočkal konec vojne in se 14.

6. 1945 vrnil na "svoje Sele".

Kot se že osemdeset let, so se tudi letos rebri okoli cerkve sv. Roka na Selah odele v dišeče cvetove gozdnih ciklam. Letos še posebno lepo. Kot da bi vedele, da letos mineva 80 let, ko je v to župnijo prišel duhovnik in pisatelj Meško. Gozdne ciklame so prve znanilke jeseni, ki začno pred prazniki Velike Gospojnice in sv. Roka, zavetnika župnije Sele poganjati cvetove. V teh krajih je bilo v nekdanih časih veliko gozdnih delavcev, gozdarjev, tesarjev in drugih, ki so imeli opravka z ostrimi predmeti. Vsi ti so si za svojega nebeškega zavetnika izbrali sv. Roka (tudi priprošnjik ob kužnih boleznih).

Kako ga ljudje še danes častijo in se mu priporočajo, kaže vsakoletni obisk romarjev od blizu in daleč. Letos je bilo še posebno slovesno. Ob 80. spominski obletnici prihoda župnika Meška na Sele so v tamkajšnjem župnišču pripravili razstavo s fotografijami o življenju in delu pisatelja. Škof Jože Smej, ki je vodil letošnjo glavno mašo, je v pridigi orisal njegovo osebnost in delo. Poudaril je, da je ob vsej Meškovi skromnosti ob pisatelju I. Cankarju najbolj prevajal slovenski pisatelj. Mnogi še pomnijo viharo vreme in snežni metež (tako škof Smej!), ki se je razbesnel prav v času pogrebnih slovesnosti.

Razmišljajoč opazovalec bi razumel, da je bilo to znamenje mnogih viharjev, ki jih je moral duhovnik Meško v svojem življenju previhariti. Kako radi so svojega duhovnika imeli njegovi Selanci govori tudi "njegova pot", ki vodi od cerkve sv. Roka do sv. Neže.

Ob priliki otvoritve "Meškove poti" (03. 06. 2001) so na vabilo zapisali: "Meško in njegovi sokrajani so s težo korakov naredili pot, ki jo je v zadnjih desetletjih preraslo grmovje. Pozabi in grmovju smo iztrgali pot, da bi obudili spomine na Meška in njegovo življenje na Selah." Veliko nam o značaju in srčni dobroti povedo misli in spomini nekdanjega župnika iz Starega trga, Matije Zadravca, ki takole pravi: "Meško je bil imeniten človek, sama dobrota. O vsakem človeku je dobro mislil. Najrajši je imel berače.

To je tudi zapaziti v njegovih spisih. Bil je skromnež. Nikoli ni hotel imeti kakšnih zunanjih slovesnosti. Preprost je bil v zunanem življenju, a v notranjem pravi velikan. Od ljudi ni zahteval nikoli nič, ljudje pa so mu dali ogromno ljubezni." Čeprav duhovnika in pisatelja že dolgo krije ruša, se še danes mnogi trudijo mu vračati ljubezen, ki jo je on pustil na Selah. In lepo bo, ko bomo spoznali in uvideli, da bi bilo prav, ko bi kraj Sele poimenovali kar po njem: MEŠKOVE SELE.

Ob tej kapelici je Meško posedal ob tihih večerih, premišljeval, pisal,...

Foto Leopold Korat

Ob obletnici prihoda Frana Ksaverja Meška v naše kraje je njegova učenka Marija Breznik zapisala kratko anekdoto:

NELJUBI DOGODEK

Pred več kot 50 leti sem obiskovala osnovno šolo na Selah, kjer je poučeval verski pouk monsignor Franc Ksaver Meško. Njegovo župnišče je bilo precej oddaljeno od naše šole.

Vsi smo ga imeli radi in tudi on nas je imel rad. Velikokrat je pomagal ubogim otrokom. Najrevnejšim je celo kupoval čevlje za zimo, da so lahko prihajali v šolo.

Med sošolci je bil tudi fant, ki je bil pri naši domačiji pastir. Doma me je večkrat dražil s trkanjem na vrata. Nekoč, ko sem ravno prišla iz šole, je potrkalo na vrata.

Hitro sem rekla: "Zunaj bodi!" Mislila sem, da je naš pastir. Pred vrati pa je stal naš župnik Meško. "Joj", sem zavpila "Bog se usmili, oprostite", sem zavpila.

On pa je odgovoril: "Nič hudega, vse se lahko zgodi!"

Lahko si predstavljate, v kakšni zadregi sem bila.

Od tega dogodka je minilo že veliko let, jaz pa ga svoj živ dan ne bom pozabila.

MARIJA BREZNIK

BOŽJI DAR

MILENA CIGLER GREGORIN

Otroci so božji dar in blagoslov. To je dokazano in v to ne kaže dvomiti. Zato sva s prijateljem sklenila, da jim ustreževa, karkoli si bodo že izmislili, samo da bodo srečni. Hčerka si je izmislila, da želi imeti konja. "Nikar ga ne lomi", jo je rotil moj prijatelj, "nagovori raje moškega, čez nekaj let bo tako ali tako konj!"

"Konja", je kategorično postavila piko na i in družinska ura se je za ta dan končala. Čez šest mesecev je po ogradi letal ljubek žrebiček in vsi smo bili očarani. Sklicali smo naše znance - umetnike, da so poslikali konjsko čudo v ogradi in naredili piknik, da smo si privezali duše.

Potem se je začelo. Konj rabi seno. Šli smo v akcijo za seno po širni Koroški deželici. Staknili smo ga in si srečni in zadovoljni čestitali. Potem rabi konj tudi uzdo, came (punca je vse potrebno izpisala iz revije o konjih), midva s prijateljem pa sva bila odsihmal nenehno na cesti oziroma v avtu na lovu.

Konju je treba čistiti kopita in ga krtačiti sleherni dan. Zaradi klina za čiščenje kopit sva skoraj dobila živčni zlom, ker malokje vedo, da ta stvarca obstaja.

Potem sva ga staknila in vsi smo si oddahnili, razen družinska blagajna, ker je hči nato v reviji našla navodila, da mora konj tedensko pojesti žlico vitaminov in mineralov na dan in vsake tri mesece sredstvo proti pljučnim in trebušnim parazitom. Prijatelj je dobil sive lase zaradi vedno bolj prazne denarnice in je šel k bližnjemu obrtniku zbijat palete. Jaz sem pričela prodajati knjige po stanovanjih, hčerka pa je preko študentskega servisa pričela čistiti okna.

Zjutraj imamo telovadno vaje pred hlevom, ker naš tovarna fig - konj le-te nenehno proizvaja. Ona daje fige, jaz prevzamem lopato in jo vržem prijatelju, ki jo ročno izprazni na gnojišče. Gnoja se je že toliko nabralo, da smo dali oglas, ker nas bodo fige kmalu zasule. Konjiček veselo skače v ogradi in da ni bil preveč osamljen, smo mu priskrbeli družbo bele koze.

Ta se je ob svojem času, ko je zahtevala ženina, tako neusmiljeno drla, da smo ji morali ustreči. Tako so sedaj že tri koze in konj in mi smo postali pravi kmetje, saj smo vse sosednje površine vzeli v najem za košnjo trave.

To ni več smešno, ampak naporno, zato sedaj iščemo dobrega človeka, ki bi prišel oskrbovat naše posestvo, ki momogrede zajema še dva psa, sedem mačk in mačkonov in nekaj miši. Za nagrado bo lahko kdaj pa kdaj jahal konjička (če ne bomo takrat ubojožali), ko bo le-ta končal šolo ujahovanja in ko bomo nabavili opremo za jahanje.

Vas pozdravljajo srečni lastniki konjička in srečni starši mladotelnikov. ▲

VIŽARJI

MIHAELA LENART

Foto Mihaela Lenart

V občini Žvabek na avstrijskem Koroškem vsako leto pripravijo prireditve, kjer lahko sodeluje vsak, ki zna peti ali igrati na kakšen instrument, posebno zaželeni pa so frajtonarji in citraši.

Letošnje prireditve, že dvajsete po vrsti, se je udeležilo tudi precej glasbenikov iz te strani meje.

Lepe avgustovske nedelje smo se peljali po avstrijski dolini proti občini Žvabek skozi gozd na visok grič, ki ga imenujejo "Sveto mesto". Na griču stoji le cerkev, v bližini pa sta dve hiši. Obdajajo ga mogočna drevesa, ki nudijo prijetno senco ob vročih dneh. Tu smo se ustavili za dobre tri ure. Ob lepo vzdrževani gozdni cesti stojijo štiri kapelice v krogu. Poslikane so s štirimi evangelisti. Te kapelice obiskujejo verniki v procesijah ob lepih nedeljah.

Na zadnjem križišču so bili "smerokazi" kar trije otroci, stari 10 in 11 let.

Posebno vzdušje so pričarali mali harmonikarji in klarinetist, ki je komaj držal klarinet v rokah. Velik aplavz je požel Alojz Stropnik iz Doliča, ki je moral zaigrati kar trikrat.

Med nastopajočimi sta bila tudi dva citrarja, naš Rudi Pečovnik in ena gospa iz avstrijske Koroške, dekliški pevski zbor in recitatorka, ki je v domačem

narečju povedala šaljivo pesem o nekem Luki, ki pošilja pozdrave domov iz daljnega morja.

Med nastopajočimi je bil tudi nestrpnež, ki je pregloboko pogledal v kozarec in je hotel kar naprej nastopati s svojo harmoniko. Voditelj ga je spretno usmerjal.

Vsi nastopajoči so dobili priznanje in malico. Posebno v slast je šla dobra torta in ledeno mrzlo pivo.

Zelo mi je bilo toplo pri srcu, ko sem v tako oddaljenem kraju med tujimi ljudmi slišala slovensko govorico. Zelo spoštujem te ljudi, ki se borijo za materin jezik, ki ga jim hočejo nekateri zatreti. Tu, pri nas, pa se nekateri tako radi postavijo s tujkami in tujimi imeni svojih podjetij, izdelkov itd.

Tudi napovedovalec je govoril pretežno slovensko.

Začudil me je tudi neki Dunajčan, ki je vseskozi govoril nemško, izgral pa je slovenske melodije.

Na prireditvi sem spoznala in vzpostavila stik z dvema krajanima iz Djekš, ki me bosta v prihodnosti obiskali. Za spomin sem jima narisala vizitko, ki sta je bili zelo veseli.

Vsi, ki smo se udeležili te glasbene prireditve si želimo, da bi jo lahko obiskovali tudi v prihodnjih letih. ▲

HOJA PO TRNJEVIH POTEH

ANTON GRIČNIK

Pod tem naslovom je te dni v založbi Grafika Gracer v Celju izšla zanimiva knjiga, kmečka povest v treh delih. Ker sem pri njenem izidu tudi sam precej sodeloval, se mi zdi prav, da jo na kratko predstavim in priporočim.

Knjiga prikazuje življenje nadarjenega kmeta Lipeta na domačiji v Mislinjski dolini, in sicer v času pred drugo svetovno vojno, med njo in po njej. Zlasti je izpostavljen problem, ki je tudi sedaj iz leta v leto vse bolj pereč: kako naj kmet dobi sopotnico in sotrudnico.

Dekleta, žal, tudi kmečka, ne znajo več fizično delati, in čim zavohajo silažo ali gnoj, že bežijo.

Krivda ni toliko pri starših, ki otrok ne bi učili delati, ampak predvsem v današnji družbi, saj otroci tudi na kmetih skoraj nima-jo kaj delati.

Tako ima Lipe že zaradi tega velike preglavice, ki jih različni družbeni povi-jojni problemi in zapleti še povečajo.

Povest je napisal znan ljudski pisec in pesnik **Jože Krajnc**, po domače Ameršek iz Šentilja pod Turjakom v Mislinjski dolini. Rodil se je še pod avstrijsko cesarsko krono, davnega leta 1918, 14. aprila. Kljub vročim željam in nadarjenosti po osnovni šoli ni mogel nadaljevati šolanja, ampak je po svojih starših prevzel manjšo kmetijo, ki jo je ob

Jože Krajnc

zaposlitvi v zavarovalništvu in ob podpori žene zgledno ohranil in obnovil.

Ima dva sinova, Jožeta in Petra, hčerko Sonjo, ki je šestmesečna umrla pa je nadomestila Marija, ki je postala zgledna katehistinja. Človeške vrednote so na domačiji globoko zasidrane.

Jože je bil aktiven tudi družbenopolitično, veliko je igral na odrih, vseskozi pa se je

udejstvoval tudi pisateljsko.

Njegove pesmi, članke in črtice so objavljali razni časopisi. Ta povest je njegova prva večja objavljena stvaritev. Med ljudi jo daje z željo, da bi ohranil del bogatega ljudskega izročila in da bi jih osrečil. ▲

JESEN

Ko zapiha veter iz daljave
in prinese meglo čez planjave,
se začuti, da prihaja jesen
v naše kraje.

Začelo se bo delo v sadovnjaku,
ptice pa bodo odletele na
jug v mraku.

Živali bodo kožuhe spremenile,
si hrano za zimo shranile,
svoje mladiče v jame poskrile.

Pozimi drevesa mraz bo zajel,
spomladi pa jih s preprogo odel.

JASMINA PEČNIK
5. r. OŠ, Muta

RUDI IN TONČKA REBERNIK STA PRAZNOVALA VSAK SVOJIH 75 LET

V krogu svojih najbližjih sorodnikov in prijateljev sta Rudi in Tončka Rebernik letos spomladi praznovala vsak svojih 75 let življenja. Rudi je svoja jubilejna leta dočakal že lansko leto, slavje za oba pa so priredili letos zaradi Tončkine bolezni, ki jo je pestila lansko leto. Zbrali so se v Šmiklavžu in naredili tale posnetek potomcem za spomin.

RAZBORSKA OBČINA VLADA PRED 70 LETI

RUDI REBERNIK

Vsakemu kraju dajo svoj pečat in značilnosti ljudje, ki so nekdanj tam prebivali. Pustili so svoje sledove v spominih svojih sokrajanov, najbolj pa v svojih naslednikih, ki so za njimi ostali. Tudi oni so morali preživljati vojne in druge preizkušnje, doživljali so vesele in žalostne trenutke, ko so se borili za svoj obstoj in obstoj svojih družin. Ko pa so umirali, so jih nasledili njihovi potomci, spomin nanje pa je blede, ohranili pa so se na starih fotografijah.

Razborski občinski odbor z županom in župnikom nekako pred 70 leti.

Sedijo: Lenart Pačnik - Šašl, župnik g. Lampreht, stari župan Jakob Sovinc in novi župan Ivan Knez.

Stojijo: Plešivčnik Jurij Radman, Franc Šmon - Elbart, Jurij Pačnik - Molak, Anton Sovinc - Prevolnik, Anton Pečolar, Franc Knez - Zgornji Kotnik in Miha Glasenčnik - Zapečnik. Foto nepoznan

Tudi jaz sem nekdanj poznal nekaj takih starih spoštovanih kmečkih očakov v Razboru. Živel in gospodarili so na svojih trdnih, nezadolženih, večinoma strmih in težavnih kmečkih domačijah, obdelali so vsako ped zemlje in pokosili vsak košček travnika, da so priskrbeli vse potrebno za svoje družine in živino, kar jim je bilo potrebno za preživetje.

Žal, pa je nastopil čas vojne, ki je povzročila veliko gorja po kmečkih domačijah, tudi po razborskih.

Mnoge so bile požgane, prebivalci pa izgnani v nemška taborišča.

Dosti mladih kmečkih sinov je padlo, nekaj na domačih tleh, mnogi pa poživajo na tujih bojiščih, kamor so bili prisilno mobilizirani.

Tudi takoj po vojni razmere kmečkim domačijam niso bile naklonjene, posebno po hribovskih in gorskih predelih. Obvezna oddaja kmečkih pridelkov, velikokrat nepravilno odmerjena, je mnoge hribov-

ske kmetije skoraj prignala na rob propada.

Po drugi strani pa je bilo veliko delavskih družin, ki so vsak dan v dolgih vrstah čakale pred trgovinami, da so dočakale svoj skromni obrok hrane, ki je bila racionalizirana in so jo dobili samo na živilsko izkaznico.

Morebiti se bo komu opisovanje tistih časov in dogodkov zdelo že obrabljeno in dolgočasno, vendar pa za nas, ki smo to doživljali, še vedno predstavlja obdobje, ki je bilo težko in boleče in bo ostalo v naših spominih kot sestavni del naše mladosti.

V nadaljevanju predstavljam nekaj mož, ki so nekdanj bili na čelu krajevnih in občinskih oblasti pri nas v Razboru.

Pri nas je bila že od nekdanj, kolikor se jaz spominjam, samostojna občina, fara s stalnim župnikom in šola z učiteljem ter občinskim odborom z županom na čelu.

V občinski odbor so volili same trdne in premožne kmete

in posestnike, župan pa je moral biti pameten in razgledan človek, ki je znal o vseh stvareh prav svetovati in odločati v prid svojim občanom. Delavec ali bajtar brez lastne zemlje je le težko postal občinski odbornik, ravno tako ne tisti, ki ni bil politično in versko neoporečen.

Cerkev je imela v tistih časih močan vpliv na življenje na vasi, zato so na občinske seje pogosto vabili tudi cerkvene predstavnike.

To je bilo dobro posebno takrat, ko so na sejah obravnavali socialne potrebe in razmere revnejših občanov, ki so bili potrebni pomoči in podpore in so na njihovo priporočilo to tudi dosegli.

Na fotografiji so občinski možje ali odborniki občine Razbor okrog leta 1930 - 1932.

Baje je bila posneta takrat, ko je bila primopredaja županskih poslov bivšega župana Jakoba Sovinca - Prevolnika novemu županu Ivanu Knezu - Skobirju.

Na sliki je tudi takratni razborski župnik Karel Lampreht, ki je tudi mene učil verouk, ki je bil takrat obvezen učni predmet na naši šoli. Tudi vse odbornike in župana sem poznal, saj so nekateri pomrli šele po vojni in sem imel priložnost se z njimi pogovarjat, obujat spomine na tiste čase in spremembe, ki so jim sledile in ki se jim niso mogli nikoli prav prilagoditi.

Danes že vsi, razen takratnega župana Ivana Kneza, počivajo na razborskem pokopališču.

On je pred vojno prodal strmo in težavno Skobirjevo posestvo in se z družino preselil na boljše v Libelče, ki je bilo bolj rodovitno in lažje za obdelovati.

Na vseh teh domovih danes gospodarijo že njihovi vnuki in pravnuki, v boljših razmerah in pogojih, vendar pa morajo ravno tako skrbeti za svoje domove in zemljo, ki jo bodo zapustili svojim potomcem, kot so jo nekoč oni prevzeli. ▲

POZDRAV JESENI 2001

FRANC JURAČ

Na kmetiji Foltan v Mislinji je turistično društvo Mislinja letos že drugič pripravilo prireditve POZDRAV JESENI 2001, na kateri so okoliški kmetje pa tudi vrtničarji predstavili svoje rekordne pridelke.

Med razstavljenimi pridelki so bili krompir, buče, krmna in rdeča pesa, zelje, korenje, čebula, črna redkev, paradižnik, peteršilj, jabolka in gobe.

Na prireditvi je sodelovalo tudi turistično društvo Središče ob Dravi, ki je predstavilo najtežjo črno redkev in jabolko.

Najtežji krompir so pridelali na kmetiji Sertel, čebulo na kmetiji Tempran, zelje kmetija Dvorjak, rdečo peso Cilka Rošar, krmno peso Jože Urbanc, korenje kmetija Foltan, paradižnik kmetija Rek, peteršilj Irena Sovič, bučo Jože Urbanc, saj je tehtala kar 34,40 kg. Najtežjo gobo pa je razstavila kmetija Rek. Na prireditvi pa so podelili tudi pisna priznanja za lepo urejeno okolje mislinjskim podjetjem in posameznikom. ▲

1. Razstava "naj" pridelkov
 2. Rekordno rdeče korenje s kmetije Foltan v Mislinji
 3. Ekološki pridelki s kmetije Mežnarc - Grobelnik
- Foto franc Jurač

GOBARSKA RAZSTAVA V ŠMARTNEM

FRANC JURAČ

V Šmartnem pri Slovenj Gradcu so v lanskem letu ustanovili gobarsko društvo, ki danes šteje že prek 70 članov. Ob letošnji dobri gobarski letini so jih pridno nabirali. Da bi jih pokazali širši javnosti, so v prostorih gasilskega društva pripravili nadvse uspelo gobarsko razstavo, kjer jih je bilo na ogled preko sto vrst. Tako so obiskovalce seznanili z užjitimi in neužitimi gobami. Foto Franc Jurač

Borova gliva težka 2,34 kg in Štefan Smolar z vnuki: Špelo, Danijem, Aljažem in malo Nino.

VESELJE V HIŠI SMOLARJEVIH

Kljub letošnji veliki suši je zapoznela gobja bera obilna. Gobarji vneto iščejo vsak na svojem terenu rastišča, katera so jim ostala v spominu še iz lanskega leta; seveda, kogar ne daje preveč skleroza ali orientacija v mehkem mahu.

Spomnil sem se najdišča velike borove glive izpred treh let in pogledal za sosednji borov panj v naši prelepi Gortinski dobri. A glej ga zlomka, sem si mislil, da imam privid. Pred sabo sem zagledal kot gora veliko gobo (v žargonu gobarjev). Nisem se je mogel že enkrat nagledati, tako je bila čudovita videti za velikim borovcem. V veliki košari je je skoraj polovica gledalo čez.

Poklical sem svoje štiri vnuke, ki se niso mogli načuditi velikanki, težki kar dva kilograma in štirinideset dekagramov. Tako je nastal lep posnetek za trajen spomin. Še vam ga rade volje pokažem in tistim vnetim gobarjem se bo zagotovo nekoliko dvignil krvni pritisk in želja po naši prelepi Gortinski dobri, kjer je še veliko takšnih **kraljic gozda**.

Tekst in foto ŠTEFAN SMOLAR

Ivan Marzel

Jan Krevh

DVAKRAT DVOJČKI

Med gobarji pa sta bila prav gotovo najbolj vesela Ivan Marzel iz Slovenj Gradca in tretješolec Jan Krevh iz Šmartna pri Slovenj Gradcu. Pri nabiranju gob sta imela srečo, da sta našla krepka in zdrava gobana dvojčka, kar je med gobami redkost.

Tekst in foto FRANC JURAC

V jesenskem času taki prizori vzbudijo nostalgijo in pričarajo prijetno vzdušje, ko postojimo in se ozremo po bistri vodi. Ta prizor sem ujel v Mislinjskem jarku pod Pistotnikom, kjer je križišče cest za Glažuto in Komisijo.

No, jeseni so še vedno enake, škoda le, da od nekdaj tako žuboreče reke Mislinje ni ostalo skoraj nič ali pa bore malo.

Male vodne elektrarne pač zahtevajo tako vodni, še bolj pa ribji davek.

Kdaj nas bo spametovalo?

Tekst in foto SILVO JAŠ

NOSTALGIJA ZA REKO

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1

2380 Slovenj Gradec

Telefon, nc: 88 43 332, Faks: 88 42 684

E-mail: viharnik@gg-sg.si

SERVIS

Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj.

S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo:

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal
- merjenje tlakov in nastavitve varnostnih ventilov
- avtooptiko za tovorna vozila - merjenje nastavitve stekanja koles in osi z lasersko optično merilno napravo
- centriranje koles za tovorna vozila
- demontažo in montažo avto-

plaščev tovornih vozil, gradbenih strojev in traktorjev do velikosti 56"

- prodajo vseh vrst avtoplaščev proizvajalcev Bandag, Sava, Semperit, Goodyear, Debica,...
- po konkurenčnih cenah obnovo izrabljenih pnevmatik
- pranje tovornih vozil z ročno enokrtačno napravo
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije
- vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (smo po-oblašeni servis traktorjev UNI-VERSAL)
- montažo in popravilo gozdarskih vitlov
- varenje, struženje, rezkanje

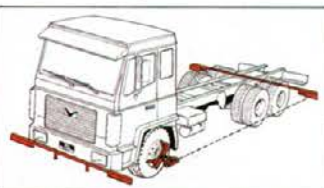
Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!

PE SERVISI

Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec

☎ (02) 88 46 100

Telefax: (02) 88 46 109

TRGOVINA

LES

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu:

vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...

Oglasite se pri nas.

SLOVENJ GRADEC,
Cesta na Štibu 1
☎ 88/501 620,
faks 88/42 684
RADLJE (Dvorec),
Koroška cesta 68
☎ 88/71 423,
faks 88/71 239

IZ POSLOVNE ENOTE TRŽENJE ŽAGANEGA LESA

Tokrat vam posredujemo fotografije iz objektov, v katere je vgrajen žagan les, ki ga proizvaja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec.

V dolini Trente stojijo lepi objekti zgrajeni, iz macesnovega lesa iz koroških gozdov.

Foto Borut Tasič

